

Virva Alanen

Maatilan toimintamuodon suunnittelu

Verotusyhtymän ja osakeyhtiön verotuksellinen vertailu

Opinnäytetyö

Kevät 2016

SeAMK Liiketalous

Taloushallinnon koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Liiketalous

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Tekijä: Virva Alanen

Työn nimi: Maatilan toimintamuodon suunnittelu: Verotusyhtymän ja osakeyhtiön verotuksellinen vertailu

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2016

Sivumäärä: 56

Liitteiden lukumäärä: 1

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää tutkimuksen kohteena olevan maatilan toimintaa löytämällä sille sopiva toimintamuoto. Tutkimuksen kohteena olevat toimintamuodot olivat verotusyhtymä ja osakeyhtiö. Tapaustutkimuksessa pääteemana oli verotuksen muodostuminen eri toimintamuodoissa mukaan lukien nykyinen toimintamuoto eli yksityinen maataloudenharjoittaja.

Teoreettisessa viitekehyksessä tutustuttiin ensin maatalaan liikeyrityksenä eli tehtiin katsaus suomalaisen maatalouden kehityskulkuun, liiketoimintaympäristöön, piirteisiin ja johtamiseen. Sen jälkeen perehdyttiin verotusyhtymään ja osakeyhtiöön maatalan toimintamuotoina selvittämällä niiden toimintaperiaatteet ja erityispiirteet. Tämän jälkeen tutustuttiin toimintamuodon muutosprosessiin sekä nuoren viljelijän tukeen ja sen ehtoihin. Opinnäytetyön empiriaosuudessa esiteltiin ensin tutkimuksessa käytettävä tutkimusmenetelmä eli kvalitatiivinen tutkimus. Sen jälkeen tutustuttiin toimeksiantajan maatilayritykseen ja selvitettiin sen verotettava tulo käyttämällä apuna tilan viimeisimpiä tilinpäätöstietoja ja verotuspäätöstä. Sen jälkeen laskettiin maksettavan veron määrä tutkimuksen kohteena olevissa toimintamuodoissa. Laskelmia tehtiin myös eri nettovarallisuusasteilla.

Tutkimustulosten perusteella verotuksen jälkeen eniten varoja jää yrityksen kehittämiseen osakeyhtiömuotoisessa toiminnassa. Raskainta verotus on nykyisessä toimintamuodossa eli yksityisellä maataloudenharjoittajalla. Nettovarallisuuden kasvassa ero verotusyhtymän ja osakeyhtiön maksamien verojen määrässä pienenee. Saadut tulokset osoittivat, että toimeksiantajan maatilayrityksen toiminnan kehittämisen kannalta paras vaihtoehto sen toimintamuodoksi on osakeyhtiö, mutta muun muassa muutoksesta aiheutuvien kustannusten vuoksi se kannattaa tehdä verotusyhtymän kautta. Osakeyhtiöllä saavutetaan suurimmat taloudelliset hyödyt, mikä mahdollistaa tilan kehittämisen jatkossa.

Avainsanat: toimintamuodon muutos, verotusyhtymä, osakeyhtiö, maatalouden verotus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Business Management

Specialisation: Accounting

Author: Virva Alanen

Title of thesis: Planning of the form of enterprise of a farm: Comparison of the taxation in tax consortium and in limited company

Supervisor: Erkki Kytönen

Year: 2016

Number of pages: 56

Number of appendices: 1

The objective of this thesis is to develop the operations of a farm, which is the subject of the study. The aim is to find the best form of enterprise for the farm. The forms of enterprise analyzed are tax consortium and limited company. In the case study, it is studied how taxation would be realized in different forms of enterprise, including the current form of enterprise, or private agricultural entrepreneur.

In the theoretical part, farm is focused on as a business, i.e. the development of Finnish agriculture, business environment, the features of the farm enterprises and management are dealt with. After that, the tax consortium and limited company are studied as forms of enterprise of farms by finding out about their operating principles and special characteristics. After this, the process of changing the form of enterprise is studied and the young farmer's support and its conditions are discussed. The research methodology used in the study, the qualitative approach, is presented first in the empirical part of the thesis. After that, the case company is presented and its taxable income is calculated based on the most recent financial data and tax decision of the farm. Then, the amount of tax is analyzed for different forms of activity.

The results of the study show that, after taxes, the largest amount of funds are left for developing the enterprise in the case of limited company. Taxation is the heaviest in the current form of enterprise, private agricultural entrepreneur. When net property increases, the difference in the amount of the taxes paid by the tax consortium and by the limited company will become smaller. The obtained results show that, from the point of view of the developing of the operations of the case enterprise, the best alternative for its form of enterprise is limited company, but it is advisable to implement the change through a tax consortium to minimize costs. Limited company will allow reaching the biggest economic advantages, which will make developing the farm possible in the future.

Keywords: change in the form of enterprise, tax consortium, limited company, taxation of agriculture

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Tutkimuksen taustaa	7
1.2 Aikaisempia tutkimuksia	8
1.3 Tutkimusongelma, tutkimuksen tavoite ja rajaukset	10
1.4 Tutkimuksen kulku	11
2 MAATILA LIIKEYRITYKSENÄ	12
2.1 Tuottajasta maatilayritykseksi	12
2.2 Maatilayrityksen liiketoimintaympäristö	12
2.3 Maatilayrityksen piirteet.....	14
2.4 Maatilayrityksen johtaminen ja päätöksenteko	15
3 MAATILA VEROTUSYHTYMÄNÄ TAI OSAKEYHTIÖNÄ	18
3.1 Verotusyhtymä	18
3.1.1 Perustaminen.....	18
3.1.2 Päätöksenteko ja vastuut	21
3.1.3 Verotus.....	21
3.1.4 Voitonjako, varojen nosto ja niiden verotus.....	22
3.1.5 Tulon jakaminen ansio- ja pääomatuloksi	23
3.1.6 Ilmoitusvelvollisuus	24
3.1.7 Yhtymän purkaminen	25
3.2 Osakeyhtiö	25
3.2.1 Perustaminen.....	25
3.2.2 Päätöksenteko ja vastuut.....	26
3.2.3 Kirjanpito	26
3.2.4 Verotus.....	28
3.2.5 Voitonjako, varojen nosto ja niiden verotus.....	29
3.2.6 Erityistä osakeyhtiömuotoisessa maataloudessa	31

3.3 Toimintamuodon muuttaminen yksityisestä maataloudenharjoittajasta.....	33
3.3.1 Verotusyhtymäksi.....	34
3.3.2 Osakeyhtiöksi.....	34
3.4 Nuoren viljelijän tuki	37
4 CASE-YRITYKSEN VEROTUS ERI TOIMINTAMUODOISSA JA TOIMINNAN KEHITTÄMINEN	39
4.1 Tutkimusmenetelmät ja aineisto.....	39
4.2 Kohdeorganisaatio	40
4.3 Case-yrityksen verotus eri toimintamuodoissa.....	40
4.3.1 Tuloksen laskeminen	41
4.3.2 Tuloksen jakaminen ja verotus.....	42
4.4 Johtopäätökset.....	46
5 YHTEENVETO.....	49
LÄHTEET	51
LIITTEET	56

Käytetyt termit ja lyhenteet

Mavi	Maatalousvirasto
MTK	Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto
MVL	Maatilatalouden tuloverolaki
TVL	Tuloverolaki

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

Maatilojen lukumäärä ja koko ovat vaihdelleet aikojen kuluessa suuresti eri osissa maata. Lukumäärään ja tilakokoon ovat vaikuttaneet muun muassa käytettävissä oleva viljelytekniikka, maan hallintaa määrittäneet omistusoikeudet ja lait sekä valtion harjoittama politiikka. EU-jäsenyyden myötä kansallinen maatalouspolitiikka muuttui eurooppalaiseksi. (Markkola 2004, 255, 355.) Maatalouden toimintaympäristö muuttui liittymisen myötä merkittävästi, sillä kotimarkkinoiden lisäksi maatalous kilpailee nyt osana Euroopan yhteisön sisämarkkinoita ja vielä suuremmassa mittakaavassa koko maailman markkinoilla. Laajentunut ja muuttunut toimintaympäristö säädöksineen ja vaatimuksineen on tuonut maatilatalouteen selvän tehostamisvaatimuksen. Kilpailussa menestyminen edellyttää, että maatalouden tuotanto on tehokasta ja pitkällä aikavälillä myös kannattavaa jatkuvuuden säilymiseksi. Tämä taas ajaa yrittäjät väistämättä tilanteeseen, jossa on lähes pakko erikoistua tiettyyn tuotantomuotoon ja pyrkiä kehittämään sitä jatkuvasti, jotta täyttäisi vaatimukset ja yritystoiminta olisi kannattavaa. Nykypäivän maatilatoiminta on muuttunut elämäntavasta elinkeinoksi ja maatilat voidaan nähdä hyvään taloudelliseen tulokseen tähtäävinä organisaatioina. Kuten muussakin yritystoiminnassa, myös maatilayrityksissä toimintamuodolla ja sitä kautta yrityksen johtamisella on suuri vaikutus toiminnan menestymiseen.

Suomessa maatilataloutta harjoitetaan edelleen pääsääntöisesti yksityishenkilöinä (Tilastotietokanta 2016). Maatilayrityksen koon suurentuessa monella yrittäjällä kasvaa kuitenkin kiinnostus maatilayrityksen yhtiöittämiseen (Enroth, Österman & Harmoinen 2007, 3). Suurimpana syynä on yleensä verotus, mutta yhtiöittäminen vaikuttaa myös moniin muihin maatilayrityksen kannalta tärkeisiin asioihin, kuten yrittäjien eläke- ja sosiaaliturvaan, tukioikeuksiin ja lomituspalveluoikeuksiin. Enroth ym. (s. 3) suosittelevat eri tekijöiden merkityksen yksityiskohtaista selvittämistä ennen yritysmuodon muutosta. Eri yritysmuodoissa on kussakin hyviä ja huonoja puolia ja valintaa hankaloittaa se, että yhdelle yrittäjälle positiivinen valintakriteeri onkin toiselle negatiivinen.

Kasvavien tilakokojen ja jatkuvasti muuttuvan toimintaympäristön tuomien haasteiden johdosta kehitys näyttäisi menevän siihen suuntaan, että tulevaisuudessa yhä useampi maatilayrittäjä joutuu, miettimään kannattaako yritystoimintaa jatkaa yksityisenä elinkeinoharjoittajana. Maatilayritys on siinä mielessä poikkeuksellinen muihin yrityksiin verrattuna, että sen tuotanto on vahvasti valtiovallan ohjailemaa ja säätelemää ja lisäksi maatilataloudella on oma verolainsäädäntönsä. Tutkimuksia, tietoa ja asiantuntija-apua eri yritysmuotojen toimivuudesta maatilayritysten toimintamuotoina tullaan tulevaisuudessa tarvitsemaan yhä enemmän.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan ensin maatilaa liikeyrityksenä, jotta saadaan käsitys nykypäivän maatilojen toimintaympäristöstä ja tarpeista. Tämän jälkeen tutustutaan verotusyhtymään ja osakeyhtiöön maatilayrityksen yritysmuotona sekä toimintamuodon muutosprosessiin ja nuoren viljelijän tukeen. Aihetta käsitellään ensin yleisellä tasolla tutkimalla yritysmuotojen erityispiirteitä, jonka jälkeen siirrytään käsittelemään toimeksiantajan, yksityisen maataloudenharjoittajan maatilayrityksen toimintamuodon muuttamisen järkevyyttä verotusyhtymäksi tai osakeyhtiöksi. Aihetta tarkastellaan toimeksiantajan toiveesta erityisesti verotuksen näkökulmasta. Toimeksiantajan maatilaa on kehitetty viime vuosina paljon erilaisten investointien kautta, minkä seurauksena liikevaihto ja toiminta ovat kasvaneet siihen pisteeseen, että työntekijöiden määrää tullaan lisäämään. Tässä yhteydessä on syntynyt ajatus toimintamuodon muuttamisesta. Uusi työntekijä halutaan mukaan omistajaksi ja maatilán verotusta kohtuullisemmaksi. Toimeksiantaja tarvitsee päätöksenteon tueksi vertailevaa tietoa edellä mainituista toimintamuodoista.

1.2 Aikaisempia tutkimuksia

Aikaisemmissa opinnäytetöissä on tutkittu melko paljon maatilán osakeyhtiöittämistä, mutta toimintamuodon muuttaminen verotusyhtymäksi on vähemmän tutkittu aihe, josta löytyy vain yksi selkeästi siihen keskittyvä opinnäytetyö. Vertailevaa, verotusyhtymään ja osakeyhtiöön, keskittyvää tutkimusta ei verkkotietokannoista löytynyt.

Pasanen (2011) tutkii opinnäytetyössään verotusyhtymää ja sen erityispiirteitä yhtiömuotona. Tutkimus perustuu yksityisen maataloudenharjoittajan tarpeeseen

saada tietoa verotusyhtymän perustamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Tutkimus rakentuukin tiiviisti case-yrityksen tapauksen ympärille, ja painottuu toimintamuodon muuttamiseen vaiheittaisen sukupolvenvaihdon kautta. Opinnäytetyössä sivutaan myös metsäyhtymää ja tarkastellaan maa- ja metsätalouden tulevaisuutta yleisesti. Lopputuloksena syntyy kokonaisuus, joka ohjaa case-yritystä toimintamuodon muutosprosessin eri vaiheissa.

Kivelä (2013) tutkii opinnäytetyössään yksityisen maataloudenharjoittajan toimintamuodon muuttamista osakeyhtiöksi. Tutkimuksessa selvitetään asioita, joita tulee huomioida yhtiöittämisen suunnittelussa sekä toteuttamisessa. Hän tutkii muun muassa yhtiöittämisen vaikutuksia MYEL vakuutukseen, sosiaaliturvaan sekä maatalouden tukiiin. Työssä perehdytään asiaan kokempohjalta haastattelemalla syvällisesti yhtä osakeyhtiöittämisen tehnyttä tilallista. Osakeyhtiöittämisen vaikutuksia maatilatoimintaan tutkii työssään myös Vanhakartano (2013). Hänen tutkimuksessaan selvitettiin haastattelututkimuksen muodossa viiden yrittäjän motiiveja osakeyhtiöittämiseen, yritysmuodon muutoksen vaikutuksia haastattelutilojen toimintaan ja yrittäjien mielipiteitä osakeyhtiöittämisestä. Lukinmaan (2015) opinnäytetyössä tarkastellaan maatilatoiminnan osakeyhtiöittämisen prosessia. Tutkimusosiossa hän käytti tiedonkeruumenetelmänä teemahaastatteluja neljälle yritykselle. Haastatteluiden tavoitteena oli tutkia tehtyjen yhtiöittämisprosessien onnistumiskokemuksia maatiloilla. Tutkimus osoitti, että kehitystä on tapahtunut kaikissa yhtiöittämisen prosessin osissa tarkasteluvuosien aikana, mutta parannettavaa vielä on esimerkiksi asiakkaiden tiedonsaannin ja prosessin etenemisajan kohdalla.

Osakeyhtiöittämistä ja sen vaikutuksia on käsitelty viime vuosina myös muutamissa pro gradu -tutkielmissa. Solala (2011) tarkastelee työssään yksityisen maataloudenharjoittajan, verotusyhtymän ja osakeyhtiön ominaispiirteitä. Hän keskittyy erityisesti yksityisen maataloudenharjoittajan ja osakeyhtiön tilinpäätöksen toteuttamiseen ja verotukseen liittyviin eroavaisuuksiin teemahaastattelujen muodossa. Tutkimuksessa selviää, että merkittävin hyöty osakeyhtiöittämisessä tulee verotuksesta. Lisäksi osakeyhtiömuotoinen toiminta mahdollistaa tuotannon laajentamisen aiempaa nopeammin. Heikkilä (2012) puolestaan keskittyy työssään tutkimaan osakeyhtiömuotoisten maatilojen taloudellista menestymistä keskeisimpien kannattavuuden,

maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukujen avulla. Tutkimuksessa hän havaitsee, että toimialaluokan keskimääräinen kannattavuus ei aina onnistu kuvaamaan yksittäisen yrityksen suoritusta, mikä johtuu muun muassa yritysten jakautumisesta lähes joka toimialalla useaan kannattavuusluokkaan. Hajontakuvioiden perusteella yrityksen koolla ei niinkään ole vaikutusta laskettuihin tunnuslukuihin ja lähes poikkeuksetta kaikissa tuotantosuunnissa yrityksiä asettui tunnuslukujen perusteella sekä heikkoon että hyvään luokkaan.

1.3 Tutkimusongelma, tutkimuksen tavoite ja rajaukset

Yksityisen maataloudenharjoittajan maatilayrityksen toimintamuodon muuttamisen tarve tulee verotuksen näkökulmasta ajankohtaiseksi yritystoiminnan ja tilakoon kasvaessa tiettyyn pisteeseen. Mikä olisi sitten järkevin vaihtoehto uudeksi toimintamuodoksi, riippuu paljon toiminnan muodosta, laajuudesta ja yrittäjän/yrittäjien suunnitelmista investoida ja kehittää yritystoimintaansa jatkossakin. Myös toimintaympäristöllä on oma vaikutuksensa asiaan. Tästä muodostuu tämän työn tutkimusongelma, joka voidaan kysymyksenä muotoilla seuraavasti: Mitä hyötyä ja haittaa verotusyhtymästä ja osakeyhtiöstä on maatilan toiminnalle?

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää tutkimuksen kohteena olevan maatilan toimintaa. Tähän tarkoitukseen laaditaan suunnitelma toimintamuodon muuttamiseksi. Suunnitelma toteutetaan arvioimalla vaihtoehtoisten toimintamuotojen soveltuvuutta kyseiselle tilalle, jotta löydetään paras ratkaisu maatilan toiminnan kehittämiseksi. Kokonaisuus huomioon ottaen työssä selvitetään myös, mitä toimintamuodon muutosprosessi sisältää sekä miten nuoren viljelijän tukiehdot täyttyvät kohdeyrityksen tapauksessa.

Aiheeseen syvennyttään tapaustutkimuksen muodossa tutkimalla, miten verotus muuttuu kohdeyrityksessä toimintamuodosta riippuen. Jotta olennaiset asiat voidaan käsitellä riittävän syvällisesti, maatalouteen liittyvät tuki-, eläke- ja muut järjes-

telmät rajataan tutkimuksen ulkopuolelle lukuun ottamatta nuoren viljelijän aloitustukea, mikä on määrällisesti merkittävä tekijä, kun yritystoimintaan tulee mukaan uusi henkilö omistaja-roolissa.

1.4 Tutkimuksen kulku

Tämän työn keskeisiä käsitteitä ovat verotusyhtymä ja osakeyhtiö maatalouden näkökulmasta. Jotta voidaan laatia selvitys edellä mainittujen toimintamuotojen eduista, haitoista ja verotuksen muodostumisesta niissä kohdeyrityksen tapauksessa, täytyy käsitteet määritellä tarkasti ja monipuolisesti. Viitekehyksessä käsitellään ensin maatilaa liikeyrityksenä. Sen jälkeen tutustutaan verotusyhtymän ja osakeyhtiön erityispiirteisiin ja käydään läpi toimintamuodon muuttamisen prosessi pääpiirteissään molemmissa vaihtoehtoissa. Teoreettisen tarkastelun jälkeen syvennytään aiheeseen erityisesti verotuksen näkökulmasta käyttämällä esimerkkinä toimeksiantajan maatilayritystä toimintamuodon muutoksen kohteena.

2 MAATILA LIIKEYRITYKSENÄ

Tämän päivän maatilat ovat melko kaukana ajoista, jolloin oli vain *suo, kuokka ja Jussi*. Lainsäädäntö ja liiketoimintaympäristö ovat aikojen saatossa muokanneet maataloja yhä enemmän liikeyritysten kaltaisiksi. Maatilat tarvitsevat johtajamaista otetta toimintaansa pysyäkseen edelleen tapahtuvien muutosten mukana. Tässä luvussa kerrotaan tiivistetysti Suomen maatalouden tärkeimmät poliittiset kehityskaikut 1900-luvun alusta nykypäivään. Lisäksi perehdytään nykymaatalojen liiketoimintaympäristöön, maatilayritysten piirteisiin sekä johtamiseen ja päätöksentekoon.

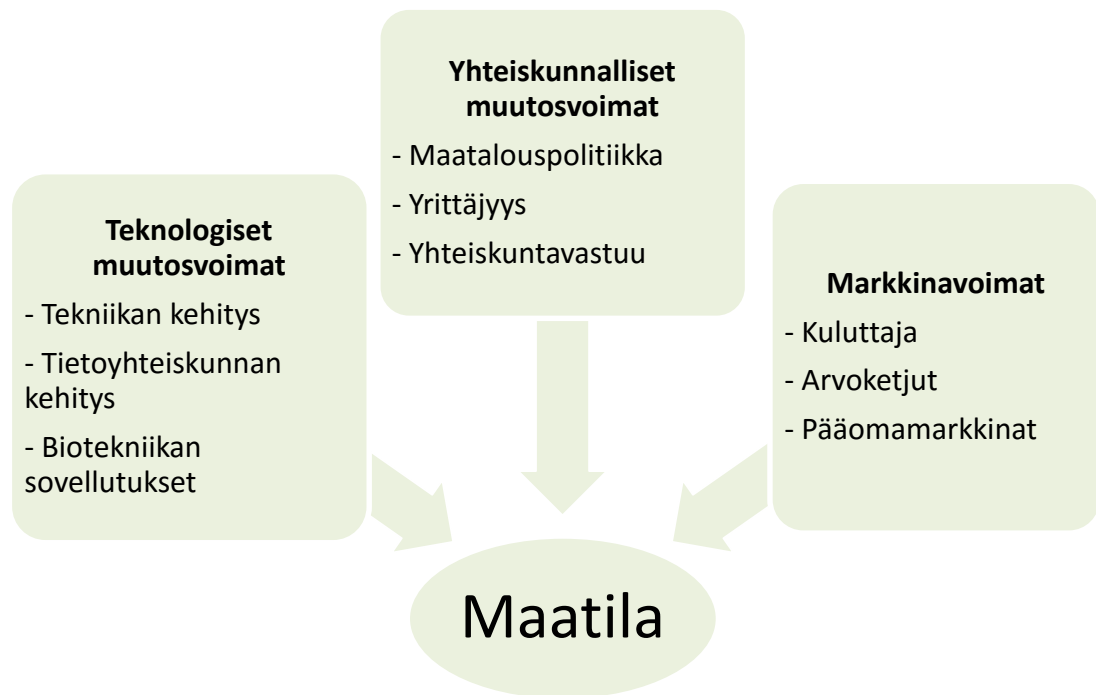
2.1 Tuottajasta maatilayritykseksi

Suomi on ollut pitkän ajan historiastaan maatalousvaltio. 1900-luvun alkupuolella 70 prosenttia väestöstä työskenteli maa- ja metsätaloudessa, ja 1960-luvulle asti maa oli perustaltaan agraariyhteiskunta. Toisen maailmansodan jälkeen, sotakorvausten vauhdittamana, alkoi nopea teollistuminen. Vuonna 1956 laadittiin maataloustulosopimus, joka synnytti maataloustuottajan. Laki satoi maataloustulon palkansaajan ansiotasoon ja sillä taattiin maanviljelijälle oikeudenmukainen tulotaso teollisuuden työntekijään verrattuna. Lakia uudistettiin muutaman vuoden välein, kunnes siitä tuli osa tulopoliittista kokonaisratkaisua. Tämän jälkeen tuotteiden hinnat ratkottiin maataloustuloneuvottelussa virkamiesten ja Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto Ry:n (MTK) välillä. Tätä vaihetta kesti siihen asti, kunnes Suomi liittyi EU-jäseneksi vuonna 1995. Jäsenyyden myötä muun muassa takuuhintajärjestelmä päättyi ja teki maatilat riippuvaisiksi markkinahinnoista. Tuotantokeskeiset maatilat muuttuivat yrityksiksi, jotka ovat vahvasti markkinoiden ja asiakkaiden ohjailtavissa. (Haapanen, Heikura & Leino 2004, 15, 25.)

2.2 Maatilayrityksen liiketoimintaympäristö

Maatalousyritysten liiketoimintaympäristö muuttuu edelleen jatkuvasti kehityksen edetessä eri tahoilla. Suomen talouden tilanne on edelleen hankala. Poliittiset päätökset ovat osittain arvaamattomia, mutta niillä on väistämättä sekä välillisiä että

välittömiä seurauksia myös maatalousyrittämiseen. Nykypäivänä etenkin teknologia kehittyy hurjaa vauhtia tuoden uusia ulottuvuuksia yritysten toimintaan. Myös markkinavoimat ohjailevat maatalousyrittämistä tiettyihin suuntiin. Seuraavassa kuviossa on esitetty maatalan liiketoimintaympäristöä kuvaavat voimat.

Kuvio 1. Maatalan liiketoimintaympäristöä muuttavat voimat (Haapanen ym. 2004, 30).

Yhteiskunnalliset muutosvoimat sisältävät maatalouspolitiikan, yrittäjyyden ja yhteiskuntavastuun (Haapanen ym. 2004, 30–48). Maatalouspoliittista päätöksentekoa ja sen seurauksia on vaikea ennakoida, mutta epävarma poliittinen ympäristö korostaa yrityssuunnittelun tärkeyttä myös maataloilla. Yrittäminen on keskeisessä asemassa maaseudun kehittämisessä ja elinvoimaisena pitämisessä. Yrityksen taloudellinen menestyminen on keskeinen osa yhteiskuntavastuuta, joka sisältää myös sosiaalisen vastuun ja ympäristövastuun. Maataloilla yhteiskuntavastuun rooli korostuu, kun ollaan tekemisissä elävien olentojen kanssa. Haapanen ym. toteavat (s. 35), että kuluttajat eivät hyväksy esimerkiksi eläinten huonoa kohtelua tai torjunta-aineiden väärinkäyttöä. Vastuuton toiminta aiheuttaa maatilayritykselle suuren riskin. Teknologiset muutosvoimat – tekniikan ja tietoyhteiskunnan kehitys sekä biotekniikan sovellutukset – muokkaavat maatalouden toimintaympäristöä näkyvällä tavalla. Maatalousteknologian kehitys on tuonut helpotusta maatalan töihin monella

tavalla koneiden ja laitteiden muodossa. Tietoyhteiskunnan kehitys tuo myös maa-seutuyrityksille uusia mahdollisuuksia. Tietoverkot mahdollistavat laajan markkinoinnin ja kaupankäynnin ja lisäksi informaatioteknologiaa voidaan soveltaa myös tilan sisällä esimerkiksi kotieläinrakennusten ja koneiden automatiikan muodossa. Biotekniikan sovellutukset tuovat uudenlaisia näkökulmia esimerkiksi jalostukseen. Markkinavoimat – kuluttaja, arvoketjut ja pääomamarkkinat – tuovat omat haasteensa maatalouteen. Haapanen ym. esittävät (s. 41), että maatalan menestymisen ratkaisevat lopulta kuluttajat. Nykypäivän kuluttajat ovat entistä tietoisempia ja tarkempia tekemistään valinnoista. Elintarvikkeiden alkuperästä ja matkasta kertova tieto on useille kuluttajille merkityksellistä. Elintarvikkeiden arvoketjut kansainvälistyvät ja alan teollisuus alkaa olla keskittynyttä. Tämän seurauksena maataloustuotteetkin joutuvat kiristyvään kilpailuun. Maatalan kehittämiseksi on tyypillistä suuri pääoman tarve. Maatilayritykset hankkivat tarvitsemansa pääoman tilan omistajien omista rahoista, pankkien lainoina sekä vähissä määrin yhteiskunnallisina investointi- ja kehitystukina.

2.3 Maatilayrityksen piirteet

Edellä kuvaillun maatalan liiketoimintaympäristön perusteella voidaan todeta, että maatilat toimivat moninaisten vaikutusten ja paineiden alaisina. Sen vuoksi on järkevää ajatella maatilaa liikeyrityksenä, jonka toiminta tulee olla järkevästi organisoitua ja suunniteltua tulevaisuus silmällä pitäen. Maatila nähdään usein vieläkin ihmisten puheiden tasolla elinkeinona yrityksen sijaan, mutta tarkemmin katsottuna sillä on selkeästi tiettyjä yhteisiä ominaisuuksia muiden yritysten kanssa. Haapanen ym. (2004) valottavat asiaa listaamalla seuraavat yrityksen tuntomerkit, jotka maatilat täyttävät:

- toiminta-ajatus (liikeidea)
- kannattavuuteen tähtäävä toiminta
- riskien olemassaolo
- toiminnan jatkuvuus ja kehittäminen.

Toiminta-ajatus on idea, jonka pohjalle yritys muodostaa toimintansa. Maatiloilla liikeydeana voidaan pitää maatalouden harjoittamista. Kyseinen toiminta-ajatus on

yleensä kulkeutunut sukupolvelta toiselle. Yrityksen perustehtävä on voiton tuottaminen omistajille. Sen toiminta on siis kannattavuuteen tähtäävää. Riskit kuuluvat yritystoimintaan. Ilman riskejä ei ole suuria menestymisen mahdollisuuksia. Yritykset perustetaan yleensä toimimaan pitkällä aikavälillä ja etenkin maataloudessa on perinteisesti korostettu toiminnan pysyvyyttä. Kehityksen kelkasta pudonnut tila ei tule menestymään pitkiä aikoja. (Haapanen ym. 2004.)

Edellä mainittujen yritysten tuntomerkkien lisäksi maatilat omaavat käytännön tasolla melko lailla muiden toimialojen yrityksistä poikkeavia erityispiirteitä. Esimerkiksi tulovirta jakautuu hyvin epätasaisesti vuodelle. Myös osa suurista kuluista, kuten sadon lannoitukseen ja korjaamiseen liittyvät kuluerät, kasaantuvat lyhyelle ajanjaksolle. Maatilojen koneisiin, kalustoon ja tuotantorakennuksiin liittyvät investoinnit ovat yleensä myös huomattavan suuria. Työaikaa on lähes mahdoton määrittellä, koska eläimet vaativat seuranta ja hoitoa jatkuvasti. Myös sääolosuhteet vaikuttavat oleellisesti työaikoihin etenkin kasvukaudella. Jos on esimerkiksi tiedossa lyhyitä poutajaksoja, niin töitä tehdään pelloilla lähes ympärivuorokauden. Märälle pellolle ei yleensä ole menemistä. Toisaalta talvikuukausina on sitten selvästi kiirettömämpää.

2.4 Maatilayrityksen johtaminen ja päätöksenteko

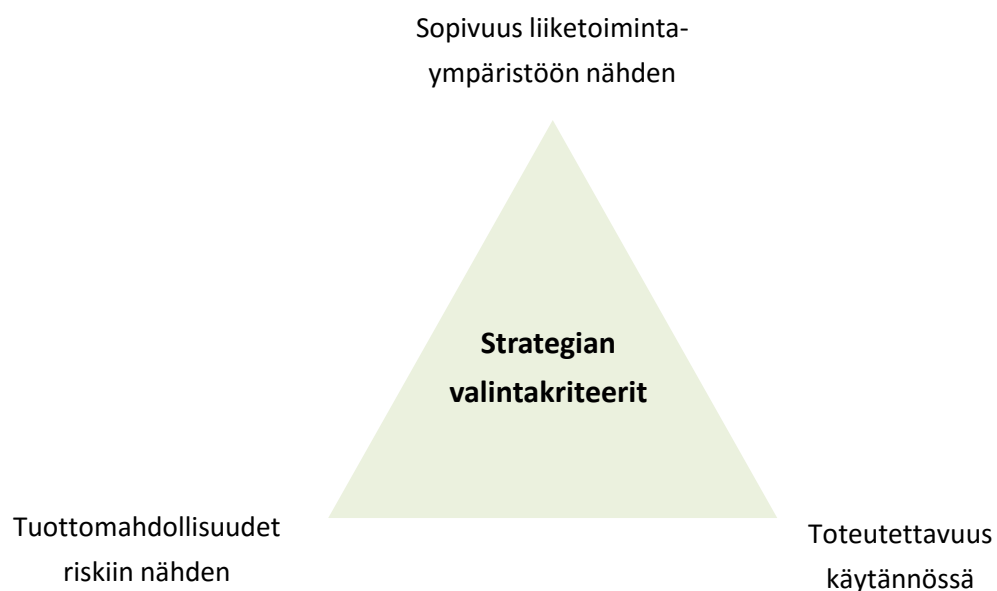
Moninaisen ja muuttuvan liiketoimintaympäristön sekä nykymaatilojen toiminnan luonteen yritysmäisyyden vuoksi maatilayritykset tarvitsevat muiden yritysten tavoin päämäärätietoisin johtajan. Toimialan ympäristössä nopeasti tapahtuva muutostahti vaatii dynaamista johtamista, joka reagoi muuttuviin tilanteisiin kyseenalaistaen yrityksen nykyisiä kilpailu- ja toimintamalleja (Haapanen ym. 2004, 107).

Kolehmainen (2011) mukaan ilman yrittämisen tarkoitusta, yrityksen tavoitetilaa ja sen toteuttamiseen luotuja polkuja eli strategioita ei ole myöskään johtamista, vaan yritys on kuin ajopuu. Hänen mukaansa maatilajohtajalta vaaditaan asioiden hallintaa, mikä pitää sisällään muun muassa resurssien käyttötavat, työmenetelmät, teknologian, strategioiden laadinnan ja toteutuksen, kumppanuuksien hoitamisen, pääomien ja lainsäädännön vaikutusten huomioimisen sekä seurannan ja virheistä

oppimisen. Tiivistetysti voidaan sanoa, että maatilayrityksen johtaminen on päätöksentekoa ja sitä kautta suunnan valitsemista muuttuvassa toimintaympäristössä.

Maatilan johtaminen voidaan jakaa operatiiviseen ja strategiseen johtamiseen. Operatiivinen johtaminen on asioiden tekemistä oikein. Se pitää sisällään yrittäjien päätökset, jotka koskevat esimerkiksi peltolohkojen viljelykiertoa, lannoitteiden ostopaikkaa tai käytettävää teurastamoa. Operatiivisen johtamisen seuraukset nähdään maatilalla lyhyen ajan kuluessa, viimeistään rehulaskun ja maitotilin tullessa. Strateginen johtaminen puolestaan on oikeiden asioiden valitsemista. Strategisten päätösten vaikutus on pitkäaikaista ja koko yrityksen kannalta olennaista. Sen vaikutukset eivät näy ainoastaan navetan seinien sisällä tai pelloilla. Tällaiset päätökset eivät ole toistuvia tai rutiininomaisia. (Haapanen ym. 2004, 61–64.) Esimerkiksi yritystoiminnan painopisteen tai toimintamuodon muuttaminen kuuluvat strategisen johtamisen piiriin. Valittu strategia vaikuttaa aina operatiivisten päätösten tekemiseen (Haapanen ym., 64).

Minkä tahansa asian suunnittelun edetessä käsitys parhaasta strategiasta muodostuu yleensä melko varhaisessa vaiheessa. Seuraava kuvio antaa käsitystä siitä, mitä asioita kannattaa miettiä ennen lopullista strategiavalintaa.

Kuvio 2. Strategian valintakriteerit (Haapanen ym. 2004, 147).

Kuvion mukaan strategian sopivuus liiketoimintaympäristöön eli kysyntään, kilpailuun, yhteistyökumppaneihin ja ympäristön muutoksiin on tärkein valintakriteeri. Tuottomahdollisuuksia riskiin nähden voi arvioida kutakin vaihtoehtoa varten laadittujen laskelmien pohjalta. Tuottomahdollisuus sisältää aina myös riskin, joka kannattaa pyrkiä purkamaan kustannuksiksi. Tällöin sen suuruus on helpommin ymmärrettävissä. Kolmannessa valintakriteerissä, eli käytännön toteutettavuudessa arvioidaan strategian toteuttamisessa tarvittavia resursseja ja rahoitusta. (Haapanen ym. 2004, 147.) Huolella valitut strategiat auttavat yritystä kehittymään ja menestymään jatkossakin. Niiden tekeminen edellyttää pitkäjänteisyyttä ja asioihin perehtymistä. Oikein tehtyjen päätösten tuomat edut näkyvät käytännössä niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä.

Edellisen tarkastelun perusteella voidaan todeta, että maatalojen kehitys perinteisestä maatalouselinkeinosta nykypäivän maatilayrityksiksi on tapahtunut jatkuvasti päivitetyn lainsäädännön ja tekniikan kehityksen yhteisvaikutuksen myötä. Teknologian kehitys, yhteiskunnasta riippuvat muutokset ja markkinat piirtävät edelleen raamit ja näyttävät suuntaviivat maatilayritysten kehitykselle. Maatilan näkeminen liikeyrityksenä alan ominaispiirteet mukaan lukien antaa hyvän näkökulman ja lähtökohdat yritystoiminnan kehittämiseksi. Nykypäivän liiketoimintaympäristö asettaa vaatimuksia maatalojen omistajien liikkeenjohdolliselle osaamiselle. Operatiivinen ja strateginen johtaminen kuuluvat olennaisena osana maatilayritysten toimintaan. On tärkeää tehdä asioita oikein, mutta vielä tärkeämpää on tehdä oikeita asioita, kuten Haapanen ym. (2004, 9) toteavat.

3 MAATILA VEROTUSYHTYMÄNÄ TAI OSAKEYHTIÖNÄ

Tässä luvussa perehdytään verotusyhtymän ja osakeyhtiön ominaispiirteisiin ja toimintaperiaatteisiin. Molempien toimintamuotojen kohdalla tutustutaan niiden perustamiseen, päätöksentekoon ja vastuisiin, verotukseen, voitonjakoon ja varojen nostoon sekä lisäksi kummankin erityispiirteisiin. Sen jälkeen perehdytään toimintamuodon muuttamisprosessiin sekä nuoren viljelijän tukeen, joka antaa merkittävää apua uuden yrittäjän tullessa mukaan yritystoimintaan.

3.1 Verotusyhtymä

Verotusyhtymä on kahden tai useamman henkilön muodostama yhteenliittymä, jonka tarkoituksena on kiinteistön viljely tai hallinta (L 30.12.1992/1535, 2 luku, 4 §). Osakkaina verotusyhtymässä voivat olla luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät sekä yhteisöt ja yhteisetuudet (Pro Agria Etelä-Pohjanmaa, 4). Verotusyhtymä on laskentasubjekti, mikä tarkoittaa sitä, että sillä on itsenäinen kirjanpito, se tekee itsenäisen veroilmoituksen ja sille vahvistetaan MVL:n tai TVL:n mukaan verotettava tulo (Andersson & Linnakangas 2006, 85–86). Verotusyhtymä ei ole oikeushenkilö, joten se ei voi hankkia omaisuutta tai ottaa velkaa omiin nimiinsä. Sen sijaan omistusoikeus yhtymän omaisuuteen on sen osakkailla. Verotusyhtymät jaotellaan niiden toiminnan luonteen mukaan maatalous-, kiinteistö- tai metsäyhtymiksi (Maatalousyhtymä 2013.)

3.1.1 Perustaminen

Verotusyhtymä syntyy esimerkiksi kahden tai useamman henkilön yhteisen maatilan hankinnalla, maatilan vaiheittaisessa sukupolvenvaihdoksessa tai perinnönjaon seurauksena. Maatilakokonaisuutta voidaan käsitellä verotusyhtymänä myös silloin, kun tilanpidonjatkaja vuokraa vanhempiansa tilan ulkopuolista maatalousmaata itselleen hoitaen yhdessä vanhempiansa kanssa samoja koneita ja rakennuksia käyttäen niin kantatilan kuin vuokrapellotkin. (Kiviranta 2016, luku 8.) Koska verotusyhtymä on vapaamuotoinen taloudellinen yhteenliittymä, sen perustamiseen ei tarvita

kirjallista sopimusta, vaan se syntyy yhteisesti hankitun omaisuuden taloudellisella hyödyntämisellä (Paavilainen 2012, 35). Seuraavaksi käsitellään tarkemmin yleisimpiä verotusyhtymän muodostamistapoja.

Verotusyhtymä muodostuu esimerkiksi maatilán yhteisomistuksen tai hallinnan (vuokramies) perusteella. Yleisimmin verotusyhtymän muodostavat vanhemmat ja lapsi/lapset yhdessä puolisonsa kanssa. Pelkän työpanoksen tuominen mukaan toimintaan ei riitä yhtymän muodostumiseen, vaan siihen täytyy sijoittaa myös omaisuutta. Verotusyhtymä muodostuu, kun

- 1) vähintään kaksi henkilöä (eivät kuitenkaan aviopuolisot) omistavat tai hallitsevat yhdessä kiinteistöä/kiinteistöjä,
- 2) vähintään kaksi henkilöä ryhtyvät yhteiseen lukuun harjoittamaan toimintaa yksin omistamillaan kiinteistöillä tai
- 3) toimintaan sijoitetaan merkittävää irtainta omaisuutta. (Pro Agria Etelä-Pohjanmaa, 4.)

Verotusyhtymä voidaan perustaa myös vaiheittaisella sukupolvenvaihdoksella. Sillä tarkoitetaan tilannetta, jossa tulevalle jatkajalle luovutetaan osa maatilasta kauppa- tai lahjakirjalla. Luovutuksen kohteena on yleensä puolet maarekisteritiloista ja niillä olevista rakennuksista sekä usein koneet ja kalusto ja joissain tapauksissa myös karja kokonaisuudessaan. Seurauksena syntyy yhtymä, jossa osakkaita ovat useimmiten vanhemmat ja tilanpitoa jatkava rintaperillinen puolisoineen. (Pro Agria Etelä-Pohjanmaa, 4.) Tällainen yhtymävaihe kestää yleensä muutaman vuoden ennen lopullista sukupolvenvaihdosta (Pakarinen 2012, 34). Järkevin toiminta-aika on Pakarisen mukaan (s. 34) 5–10 vuotta. Vaiheittainen sukupolvenvaihdos on hänen mukaansa kätevä vaihtoehto, kun vanhemmat ovat vielä työikäisiä ja jatkaja on valmis tulemaan toimintaan mukaan. Näin syntynyt verotusyhtymä toimii, kunnes lopuosakin maatilasta luovutetaan jatkajalle (Maatilan sukupolvenvaihdos verotuksessa 2014). Verotusyhtymän syntymiseen ja purkautumiseen tällä tavalla voi liittyä tuloverovaikutuksia, joista em. syventävän ohjeen mukaan kannattaa ottaa selvää vaiheittaista sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa.

Jos maatila luovutetaan sukupolvenvaihdoksella sisaruksille, heidän kesken muodostuu yhtymä. Periaatteessa yhtymässä voisi olla useita osakkaita, mutta tällaisessa tapauksessa esim. säännökset luopumistuesta rajaavat luopujien määrän kahteen. Tällöin kuitenkin aviopari lasketaan yhdeksi luovutuksensaajaksi, mikä tarkoittaa sitä, että yhtymässä voi olla neljä osakasta, mikäli sen muodostaa kaksi avioparia. (Pro Agria Etelä-Pohjanmaa, 4.)

Yhtymä voi muodostua myös kuolinpesästä. Näin tapahtuu, jos maatilan omistajan kuollessa kuolinpesässä suoritetaan jako ja pesän osakkaat jatkavat maatalouden harjoittamista yhteiseen lukuun. Jako voi olla esimerkiksi toimenpide, jolla pesän osakkaille jaetaan kunkin osuus murtolukuna. Jos osakkaina olisivat vaikkapa leski ja kaksi lasta, määräytyisi omistusosuus siten, että leski saisi puolet ($1/2$) ja molemmat lapset yhden neljäsosan ($1/4$). (Pro Agria Etelä-Pohjanmaa, 5.)

Yhteistyösopimuksen olemassaolo ei ole yhtymän syntymisen edellytys, vaan verotusyhtymä voi syntyä tietyissä tapauksissa myös verovelvollisten tahdosta riippumatta ja heidän tahtonsa vastaisestikin. Esimerkiksi kiinteistön kohdalla siihen riittää se tosiasiallinen tilanne, että vähintään kaksi henkilöä omistaa kiinteistön yhdessä, eikä sen hallintaa ja hyväksikäyttöä ole heidän välillään selvästi jaettu. (Andersson & Linnakangas 2006.)

Edellä mainitut yhtymän muodostumistavat perustuvat omistukseen, mutta yhtymä voidaan perustaa myös muilla tavoilla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi tapaukset, joissa viljelijän kumppaniksi tuleva henkilö tuo yhtymään vaikkapa vuokramaata tai maatalouskoneita. Myös kaksi tai useampi viljelijä voivat perustaa yhtymän alkamalla harjoittamaan osakkaiden tiloilla maataloutta yhtymänä. (Pro Agria Etelä-Pohjanmaa, 5.) Pääsääntönä yhtymään syntymiseen voidaan pitää kuitenkin sitä, että yhtymän osakkaaksi pääsee ainoastaan luovuttamalla sen harjoittaman toiminnan käyttöön pääomapanoksen (Kiviranta 2016).

3.1.2 Päätöksenteko ja vastuut

Verotusyhtymä toimii ilman erillistä hallinto-organisaatiota. Yhtymää perustettaessa voidaan kirjata päätökset toiminnan organisoinnista. Kun verotusyhtymässä tehdään oikeustoimia, jotka koskevat kaikkia osakkaita, on kaikkien osakkaiden oltava läsnä tai poissaolevilta osakkailta on oltava valtakirja. Yksi yhtymän osakas ei voi tehdä muita yhtymän osakkaita sitovia päätöksiä ilman valtakirjaa. (Tilli 1991, 10.) Kaikki verotusyhtymässä tehdyt päätökset perustuvat siis osakkaiden keskinäisiin suullisiin tai kirjallisiin sopimuksiin. Tämä vaatii luonnollisesti yksimielisyyttä ja kykyä sopia asioista erilaisten mielipiteiden kohdatessa.

Verotusyhtymässä vastuut jakautuvat kaikille osakkaille, mutta niiden suuruus voi vaihdella eri asioissa. Esimerkiksi yhtymän varojen hankintaan otetut velat käsitellään kunkin osakkaan henkilökohtaisina velkoina, joten yhtymään kohdistuvat osakkaiden velat eivät välttämättä ole yhtä suuria (Verotusyhtymä 2013). Rahoittajat vaativat velkavastuiden vakuudeksi kuitenkin pääsääntöisesti kaikkien osakkaiden omaisuuden kiinnitystä. Tämän vuoksi käytännössä yhtymän kaikki osakkaat vastaavat toistensa veloista. (Pro Agria Etelä-Pohjanmaa, 6.)

3.1.3 Verotus

Verotusyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen. Sille vahvistetaan kuitenkin maatalouden puhdas tulo tai tappiollinen puhdas tulo sekä muun toiminnan puhdas tulo tai tappiollinen puhdas tulo. (L 30.12.1992/1535, 2 luku, 15 §.) Toisin sanottuna verotusyhtymän harjoittama maatalous muodostaa erillisen tulolähteen ja muuhun toimintaan eli henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvat esimerkiksi metsätalouden pääomatulo ja muu kuin maatalouden vuokratulo. Elinkeinotoimintaa verotusyhtymällä ei sen määritelmästä johtuen voi olla. (Kiviranta 2016, luku 8.) Verotusyhtymä ei maksa tuloveroa, vaan sen verotettava tulos jaetaan omistajien pääoma- ja ansiotuloksi. Myös yhtymän varallisuus jaetaan omistajille. (Paavilainen 2012, 36.)

3.1.4 Voitonjako, varojen nosto ja niiden verotus

Tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot vähennetään yhtymän tuloista ennen sen jakamista osakkaille. Maatalousyhtymän tulos (myös tappiollinen) jaetaan osakkaille niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon. (Maatalousyhtymä 2013.) Yhtymän osakkaat sopivat keskenään tulon jakamisen perusteista. Yleisimmin osuus maatalouden tuloon tai tappioon jaetaan osakkaiden kesken heidän antamansa työpanoksen mukaisessa suhteessa. Jos jakoperusteista ei ole sopimusta, tehdään jako ensisijaisesti työpanoksen ja sitten omistussosuuden mukaan. (Kovalainen 2007, 25) Muun toiminnan, esim. metsätalouden pääomatulon, osalta tulo jaetaan omistussuhteiden mukaisesti (Kiviranta 2016). Tulojen jakamisen jälkeen kunkin osakkaan tulosta vähennetään hänen osuutensa yhtymän maatalouteen kohdistuvista korkomenoista. Verotusyhtymänä toimiva maatilayritys ei saa vähentää korkoja tuloistaan, koska toiminnan rahoittamiseen otettuja velkoja ja niistä aiheutuneita korkoja ei käsitellä yhtymän korkoina ja velkoina, vaan kunkin osakkaan henkilökohtaisina velkoina. Yhtymään kohdistuvat velkaosuudet eivät ole osakkailla välttämättä yhtä suuria, joten sen vuoksi osakas vähentää yhtymän maatalouteen kohdistuvat velkojen korot osuutensa mukaan saamasta maatalouden puhtaasta tulosta henkilökohtaisesti. Lisäksi tulee vähentää ne yhtymän maatalouden tappiot, jotka on vahvistettu osakkaan aikaisempien vuosien tappioiksi. Maatalousyhtymän osakkaan osuus mahdollisesta yhtymän tekemästä maatalouden tappiosta voidaan siis joko vahvistaa maatalouden tulolähteen tappioksi tai siirtää vähennettäväksi pääomatuloista. (Maatalousyhtymä 2013.)

Osakkaiden sopimus verotusta varten tehdystä tulonjaosta pätee myös varsinaiseen rahojen jakoon yhteiseltä tililtä. Jokainen osakas voi milloin tahansa nostaa hänelle jakoperusteen mukaan sovitun osuuden. Osakkaan käyttöönsä nostamat, verotusyhtymään kuuluvat rahavarat eivät aiheuta verovaikutuksia. (Kovalainen 2007, 25.)

3.1.5 Tulon jakaminen ansio- ja pääomatuloksi

Osakkaan tulo jaetaan ansio- ja pääomatulo-osuuteen osakkaan omistaman verotusyhtymän nettovarallisuusosuuden mukaan (Kovalainen 2007, 25). Nettovarallisuus lasketaan seuraavasti:

Osakkaan nettovarallisuus = osakkaan edellisen verovuoden (sen puuttuessa, toiminnan aloitusvuoden) lopussa omistamat verotusyhtymän varat – niihin kohdistuvat velat. Nettovarallisuuteen lisätään 30 % 12 kk:n aikana mahdollisesti maksetuista palkoista (Kovalainen 2007, 26).

Maatalouden varoiksi lasketaan maatalouden kiinteistöt, tuotantorakennukset, maatalouskonteet ja -kalusto, tavarat sekä maatalouteen liittyvät osakkeet ja osuudet. Maatalouden varoihin ei oteta mukaan rahavaroja ja saamisia, maatilaan kuuluvien kiven-, soran-, saven- ja turpeenottoaikkojen tai muiden vastaavien arvoa (jos niitä käytetään muuhun kuin maa- tai metsätalouden omiin tarpeisiin), maataloustuotantoa varten pidettäviä kotieläimiä (eläimiin kohdistuvat velat vähennetään kuitenkin nettovarallisuutta laskettaessa) ja metsätalouden varoja eikä myöskään yksityistalouden varoja. Nettovarallisuutta laskettaessa varallisuudesta vähennettäviin velkoihin kuuluvat puolestaan ainoastaan maatalouteen kuuluvat velat – yksityistalouden velkoja ei lueta mukaan. Maatalouden velkojen ollessa varoja suuremmat, nettovarallisuutta ei jää. Tällaisessa tapauksessa maatalouden tulo verotetaan kokonaan ansiotulona. (Maatalouden nettovarallisuus 2013.)

Pääomatuloa on määrä, joka vastaa nettovarallisuusosuudelle laskettua 20 %:n vuotuista tuottoa. Osakas voi ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä vaatia pääomatulo-osuudeksi 20 %:n sijaan 10 % tai 0 % varallisuudesta, mikä saattaa pienituloisella osakkaalla olla edullista. Vaatimus tulee tehdä yhtymäselvityslomakkeella (lomake 36). (Kiviranta 2016; Maatalouden nettovarallisuus 2013.) Vuonna 2016 pääomatulosta maksetaan 30 000 euroon asti veroja 30 % ja ylimenevältä osalta 34 % (Veronmaksajain keskusliitto ry 2015).

Ansiotulon määrä saadaan, kun pääomatulon osuus vähennetään osakkaan koko osuudesta yhtymän maatalouden tuloon. Ansiotuloa on siis pääomatulo-osuuden

ylittävä määrä. (Andersson & Linnakangas 2006, 177.) Osakas voi myös halutesaan ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä vaatia, että osuus verotusyhtymän maatalouden tulosta katsotaan kokonaan ansiotuloksi (L 30.12.1992/1535, 2 luku, 39 §). Ansiotulosta maksetaan veroja progressiivisen veroasteikon mukaan. Osakkaan osuus yhtymän muun toiminnan eli ns. henkilökoh- taisen tulolähteen tulosta on kokonaan osakkaan pääomatuloa (Maatalousyhtymä 2013).

Kuten yllä on kuvattu, nettovarallisuudella on oleellinen vaikutus tulojen jakautumi- seen ansio- ja pääomatuloiksi. Sillä puolestaan on vaikutusta osakkaan verotuk- seen ja sen suunnittelumahdollisuuksiin. Vaikka nettovarallisuus lasketaan lainojen ja omistusosuuksien mukaan, ansiotulot jaetaan kuitenkin yleensä työpanoksen pe- rusteella. Tässä yhteydessä on huomioitava, että jos verotusyhtymässä yhdellä osakkaalla on suurin osa lainoista, on hänen nettovarallisuutensa negatiivinen, eikä hänellä ole mahdollisuutta pääomaverotukseen. Jos toisen osakkaan osuus yhty- män veloista ei sen sijaan ole niin suuri, hänellä on enemmän vaihtoehtoja verotuk- sen suunnitteluun pääomatulojen puitteissa. Tällaisessa tilanteessa yhtymän kan- nattaa miettiä, miten se jakaa ansiotuloa koko yhtymän kannalta järkevimmällä ta- valla.

3.1.6 Ilmoitusvelvollisuus

Yhtymän verotuksessa huomioidaan siis lainojen ja varallisuuden jakautuminen sen osakkaiden kesken. Yhtymä ilmoittaa kokonaisvarallisuutensa lomakkeella 2 (So- lala 2014; Maatalouden veroilmoitus 2016). Koska lainat ja korot ovat yhtymässä osakkaiden henkilökohtaisia, niitä ei ilmoiteta tässä vaiheessa ollenkaan. Sen sijaan ne ilmoitetaan osakkaiden omilla esitäytetyillä veroilmoituksilla. Osakkaiden varalli- suus erotellaan omistusosuuksien mukaan yhtymäselvityksessä lomakkeella 36 (Solala; Yhtymäselvitys – kiinteistöyhtymä ja maataloutta tai metsätaloutta harjoit- tava yhtymä 2016).

3.1.7 Yhtymän purkaminen

Vaiheittaisella sukupolvenvaihdoksella syntynyt yhtymä on tarkoitettu määräaikaiseksi ja purkautuu, kun jatkaja ostaa loputkin osat tilasta (Pro Agria Etelä-Pohjanmaa, 6). Tämä ei siis edellytä erillisiä toimenpiteitä, koska asia on jo etukäteen yhtymää perustettaessa sovittu.

Muissa tapauksissa yhtymä on purettava, jos joku yhtymän osakkaista niin vaatii. Tällöin purkamisvaihtoehtoja on kaksi. Ensimmäisessä vaihtoehdossa joku yhtymän osakkaista ostaa toisten osuudet, jolloin koko yhtymän varallisuus siirtyy yhdelle omistajalle. Toisessa vaihtoehdossa yhtymän varallisuus jaetaan kaikkien omistajien kesken. Molemmissa vaihtoehdoissa omaisuuden arvostaminen ja hinnoittelu aiheuttavat helposti näkemyseroja. (Pro Agria Etelä-Pohjanmaa, 6.)

3.2 Osakeyhtiö

Suomessa käytetyistä yritysmuodoista osakeyhtiö on yleisin (Österman 2007, 15–17). Sitä käytetään kaiken tyyppisessä yritystoiminnassa, kuten yhden yrittäjän yhtiönä, perhe- ja sukuyhtiönä tai monen tuhannen omistajan suuryhtiönä. Österman (s. 17) esittää, että kun yritystoiminnan taloudelliset tai muut riskit ovat suuria, on osakeyhtiö järkevä vaihtoehto yritysmuodoksi. Osakeyhtiön päätöksentekotavoille on määritelty tarkat raamit, joten se on hyvä yhtiömuoto myös omistajien määrän kasvaessa. Osakeyhtiö antaa verosuunnitteluun lisää työkaluja henkilöyhtiöihin verrattuna erityisesti hyvin kannattavassa tai hyvin velkaisessa yhtiössä (Paavilainen 2012, 36).

3.2.1 Perustaminen

Osakeyhtiö on yritysmuoto, joka voidaan perustaa yhden tai useamman henkilön toimesta. Sen muotoja ovat yksityinen osakeyhtiö ja julkinen osakeyhtiö. Yksityisellä osakeyhtiöllä osakepääoman on oltava vähintään 2 500 euroa ja julkisella osakeyhtiöllä vähintään 80 000 euroa. Sekä luonnolliset henkilöt että toiset oikeushenkilöt,

kuten yritykset, voivat olla osakkeenomistajina. Yhtiön osakkeita ei tarvitse välttämättä jakaa, vaan ne voivat kuulua myös yhdelle ja samalle omistajalle. (Österman 2007, 15.) Osakeyhtiö on osakkeenomistajistaan erillinen oikeushenkilö, joka syntyy rekisteröimällä yhtiö kaupparekisteriin.

3.2.2 Päätöksenteko ja vastuut

Osakeyhtiön toiminnan organisoinnista ja hoitamisesta vastaavat erikseen valittavat toimielimet, joita ovat hallitus, toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto. Päätökset tehdään yleensä kolmella tasolla. Ylin päätösvalta on yhtiökokouksella, johon kaikki osakkeenomistajat voivat osallistua ja jossa päätökset tehdään osakkeiden omistussuhteiden mukaan. Käytännön tasolla yhtiön toiminnasta ja hallinnosta vastaa yhtiökokouksen valitsema hallitus. Hallituksen valitsema toimitusjohtaja edustaa kolmatta tasoa päättäen yhtiön juoksevista asioista hallituksen antamien valtuuksien rajoissa. (Österman 2007, 15.)

Osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön velvoitteista (L 21.7.2006/624, 1 luku, 2 §). Osakkeenomistajat vastaavat yhtiön velvoitteista siis ainoastaan sijoittamallaan pääomapanoksella, elleivät ole antaneet takauksia tai vakuuksia yhtiön käyttöön (Österman 2007, 15). Tämä merkitsee sitä, ettei yhtiön velkoja, sopimuskumppani tai kukaan muukaan voi vaatia suoraan yhtiön osakkeenomistajalta yhtiön veloitteen täyttämistä. Tavallisesti osakkeenomistajat eivät ole myöskään välillisesti vastuussa yhtiön velvoitteista siten, että he olisivat osakkeidensa merkintähinnan maksettuaan velvollisia antamaan yhtiölle lisävaroja, jotta se selviäisi velvoitteistaan. Tässä suhteessa säännössä voidaan kuitenkin tehdä poikkeus ja yhtiöjärjestykseen saattaa sisältyä määräyksiä, jotka velvoittavat osakkeenomistajaa maksamaan niin sanottuja lisämaksuja yhtiölle. (Kyläkallio 2012, 50.)

3.2.3 Kirjanpito

Kirjanpitolain (30.12.2015/1620, 1 luku 1–2§) mukaan myös maataloutta harjoittava osakeyhtiö on kirjanpitovelvollinen ja sen tulee pitää toiminnastaan kahdenkertaista

kirjanpitoa. Maataloutta harjoittavan osakeyhtiön virallinen tilinpäätös tulee tehdä suoriteperusteisesti, vaikka kirjanpitolaki sallii myös maksuperusteisen kirjanpidon tilikauden aikana. (Osakeyhtiön kirjanpito, tilinpäätös ja veroilmoitus 2016; L 30.12.2015/1620, 2 luku 3§.)

Jos kirjanpitovuoden aikana tehdään osavuositarkasteluja ja/tai välitilinpäätöksiä, on selkeintä, että kirjanpito tehdään koko ajan suoriteperusteisesti. Veroilmoitukseen tarvittavat maksuperusteiset tiedot saadaan laskettua tilinpäätöksen jälkeen tehtävillä kirjauksilla. Jos osavuositarkasteluja ja/tai välitilinpäätöksiä ei tehdä, on yksinkertaisempaa pitää maksuperusteista kirjanpitoa ja tehdä sen perusteella veroilmoituslaskelmat, jonka jälkeen voidaan tehdä tarvittavat oikaisut ja täydennykset suoriteperusteista tilinpäätöstä varten. (Osakeyhtiön kirjanpito, tilinpäätös ja veroilmoitus 2016.) Suoriteperusteisessa kirjanpidossa liiketapahtuma kirjataan hyödykkeen tai palvelun luovuttamisen tai vastaanottamisen ajankohtana. Rahan liikkuminen tai laskuun merkitty päiväys ei siis vaikuta kirjauksen tekemiseen, toisin kuin maksuperusteisessa kirjanpidossa.

Arvonlisäverotuksessa maatalousosakeyhtiön verokauden pituus määräytyy samoilla perusteilla kuin muissakin osakeyhtiöissä eli arvonlisäverolain (30.12.1993/1501, 162a§) mukaan seuraavasti: Liikevaihto enintään 25 000 euroa, verokausi on vuosi; liikevaihto enintään 50 000 euroa, verokausi on neljänneskalenterivuosi; liikevaihto yli 50 000 euroa, verokausi on kuukausi. Arvonlisäveroa koskeva kausiveroilmoitus on annettava viimeistään verokautta seuraavana toisena kalenterikuukautena, kun verokausi on kuukausi (L 7.8.2009/604, 3 luku 8§).

Maatalousosakeyhtiön tulee valita tilintarkastaja suorittamaan yhtiön tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tarkastuksen, jos vähintään kaksi seuraavista edellytyksistä täyttyy: 1. taseen loppusumma ylittää 100 000 €, 2. liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 €, 3. palveluksessa keskimäärin enemmän kuin 3 henkilöä. Käytännössä maataloutta harjoittavissa yhtiöissä tilintarkastusvelvollisuus edellä mainittujen edellytysten osalta useimmiten täyttyy. Tilintarkastaja antaa tekemästään työstä tilintarkastuskertomuksen, joka käsitellään yhtiökokouksessa. (Osakeyhtiön kirjanpito, tilinpäätös ja veroilmoitus 2016.)

3.2.4 Verotus

Kun osakeyhtiö on merkitty kaupparekisteriin, sitä verotetaan erillisenä verovelvollisena. Osakeyhtiö on siis osakkaastaan erillinen oikeushenkilö ja verovelvollinen, eikä sitä siten koske luonnollista henkilöä varten tarkoitettut säännökset. (Kovalainen 2007, 30.) Osakeyhtiön verotettavaa tuloa laskettaessa veronalaisista tuloista vähennetään vähennyskelpoiset menot. Tulojen ollessa menoja suuremmat, yrityksellä on verotettavaa tuloa. Jos menot ovat puolestaan tuloja suuremmat, yritykselle syntyy tappiota. Osakeyhtiön tuloveroprosentti on 20 prosenttia. (Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta 2015.) Yhtiöön jää siis verojen jälkeen 80 %, joka voidaan jakaa osinkoina. Voitto voidaan käyttää myös velan maksuun tai mahdollisiin investointeihin.

On huomattava, että osakeyhtiömuotoisen maatalan verotuskäytäntö tuo etuja yksityiseen maataloudenharjoittajaan verrattuna etenkin, jos kyseessä on vahvasti investoinut tila, jonka nettovarallisuus on negatiivinen ja omistajien tulotaso kuitenkin suhteellisen korkea. Osakeyhtiön tuloverojen maksamisen jälkeen voitosta jää vielä 80 % yhtiön käytettäväksi ja sillä on luonnollisesti helpompi hoitaa lainojen lyhennyksiä ja investointeja siihen tilanteeseen verrattuna, että verovelvolliselle jäisi kovan ansiotuloverotuksen jälkeen esimerkiksi 50% voitosta.

Nettovarallisuudella on suuri merkitys verotuksen muodostumiseen ja yrittäjän tuloihin. Nettovarallisuuden laskennassa on kuitenkin eroja eri toimintamuodoissa. Kivirannan (2012) mukaan pellon erilaisesta arvostamisperusteesta johtuen voi käydä niin, että vaikka yksityisen maatalouden harjoittajan nettovarallisuus on ollut negatiivinen, samat varat ja velat osakeyhtiöön siirrettynä johtavatkin positiiviseen nettovarallisuuteen. Merkittävin syy tähän on se, että osakeyhtiön taseessa maatalousmaa arvostetaan todelliseen hankintahintaan tai perintö- ja lahjaverotuksen käypään arvoon, kun taas yksityisen maatalouden harjoittajan maatalousmaan arvo hehtaarilta tulee kertomalla sen vuotuinen tuotto seitsemällä lisättynä mahdollisella salaojituksen arvolla (Kiikka, Pyykkönen & Ylätaalo 2013, 76).

Osakeyhtiön tulolähteet jaetaan kolmeen eri osioon, joita ovat elinkeinotulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtainen tulolähde (Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta 2015). Elinkeinotoiminta voi olla liiketoimintaa tai ammattitoimintaa, jota

joku harjoittaa toimeentulonsa hankkimiseksi joko omaan lukuunsa itsenäisesti tai jonkin yrityksen muodossa (Taloussanomat [4.2.2016]). Maataloustoiminnan ei katsota tavanomaisen laajuisena olevan elinkeinotoimintaa. Sen voitaisiin katsoa olevan elinkeinotoimintaa vasta silloin, kun se olisi huomattavan laajaa ja lähinnä erityismaataloutta ulkopuolisine työntekijöineen. (Kovalainen 2007, 31.) Tavanomaista maataloustoimintaa siis käsitellään osakeyhtiön verotuksen yhteydessä erikseen maatalouden tulonlähteenä. Henkilökohtaiseksi tulolähteeksi puolestaan luetaan esimerkiksi tulot ulkopuoliselle vuokratusta kiinteistöstä, joka ei liity elinkeinotoimintaan. Osakeyhtiössä kultakin tulolähteeltä lasketaan verotettava tulo erikseen seuraavasti: tulot – luonnolliset vähennykset – korot – edellisten vuosien tappiot. Lopuksi lasketaan eri tulolähteiden verotettavat tulot yhteen ja yhteismäärästä lasketaan tulovero. (Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta 2015.)

3.2.5 Voitonjako, varojen nosto ja niiden verotus

Osakeyhtiöstä ei voi nostaa omaisuutta tai rahaa vapaasti ilman veroseuraamuksia. Osakkaat voivat nostaa rahaa yhtiöstä vain palkkana, osakaslainana tai osinkona. Muulla tavalla omaisuuden tai rahan käytöstä osakkaan eduksi verotetaan peiteltyinä osingonjakona. Osakkaalle maksetut palkat ovat ansiotuloa, joista osakas maksaa veroa ansiotuloverotuksensa mukaisesti. Palkkojen henkilöstösivukulut jäävät osakeyhtiön maksettaviksi. Osakkaalle maksetut vuokrat kuuluvat pääomatuloverotuksen piiriin. (Kovalainen 2007, 32.)

Osakaslainaa ovat henkilöosakkaan tai hänen perheenjäsenensä osakeyhtiöstä verovuoden aikana nostama rahalaina. Verovuoden päättyessä osakaslainan maksamatta oleva osuus on osakkaan veronalaista pääomatuloa. Osakaslaina katsotaan tuloksi vain silloin, kun osakas, hänen perheenjäsenensä tai he yhdessä omistavat suoraan tai välillisesti vähintään 10 % yhtiön osakkeista tai heillä on vastaava osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. (L 30.12.1992/1535, 53§a.) Osingonjaon vuotuista tuottoa laskettaessa tällaisen osakkaan osakaslaina vähennetään hänen osakkeidensa arvosta. Tuloksi luettavan osakaslainan takaisinmaksun voi vähentää pääomatulon tulonhankkimismenona. Maksun on kuitenkin oltava

suoritettuna viidennen verovuoden kuluessa lainan nostamisvuoden jälkeen. (Kovalainen 2007, 32.)

Peitellyllä osingonjaolla tarkoitetaan osakeyhtiön osakkaalle tai tämän omaiselle antamaa rahanarvoista etuutta, joka on annettu tavallisesta poikkeavalla hinnoittelulla tai vastikkeetta. Peitellyksi osingonjaoksi luetaan myös varat, jotka on jaettu omia osakkeita hankkimalla tai lunastamalla tai alentamalla osakepääomaa, vararahastoa tai ylikurssirahastoa. Jos käy ilmi, että yhtiö on jakanut peiteltyä osinkoa, yhtiön verotuksessa menetellään niin kuin olisi käytetty käypää hintaa ja osakkaan veronalaiseksi tuloksi luetaan käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus. (L 18.12.1995/1558, 29§.) Esimerkkejä peittelystä osingonjaosta ovat osakeyhtiön osakkeenomistajille maksamat ylipalkat tai muut ylihyvitykset. Peitelty osingonjako verotetaan osakkaan verotuksessa siten, että 70 % on ansiotuloa ja 30 % veropaata tuloa. Tämän lisäksi peitelty osingonjako verotetaan yhtiön tulona. (Kovalainen 2007, 32.)

Yksityisen osakeyhtiön jakaman osingon verokäsittelyyn vaikuttaa osingon kokonaismäärä ja paljonko osinkoa maksetaan osakkeille. Osinko voidaan verottaa joko ansiotulona tai pääomatulona, mutta osa osingosta on verotonta. Jos osinko on alle 150 000 euroa, osingon maksaja tekee osingosta 7,5 %:n ennakonpidätyksen. Ennakonpidätys on 28 % siltä osalta, joka ylittää 150 000 euroa. Osingon saajalle jaetusta osingosta 25 % on veronalaista pääomatuloa ja 75 % verotonta tuloa alle 150 000 euroa menevältä osalta, jos osinko on enintään 8 % osakkeen matemaattisesta arvosta. Raja-arvon ylittävästä osasta 85 % katsotaan veronalaiseksi pääomatuloksi ja 15 % on verotonta tuloa. 150 000 euron raja on osakaskohtainen, mikä tarkoittaa sitä, että kaikki kyseisen henkilön samana vuonna saamat osingot listaamattomilta yhtiöiltä lasketaan yhteen. Mikäli osinko ylittää osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun 8 %:n tuoton, ylimenevästä osasta 75 % on ansiotuloa ja 25 % verotonta tuloa osingon saajalle. (Osingot listaamattomasta yhtiöstä 2016.)

Julkisesti noteeratun osakeyhtiön eli listatun yhtiön osingosta 85 % on veronalaista pääomatuloa ja 15 % verotonta tuloa riippumatta maksetun osingon määrästä. Ennen osingon maksamista osinkoa jakava yhtiö tekee osingosta 25,5 %:n ennakonpidätyksen ja tilittää sen Verohallinnolle. (Osakkeet ja osingot 2016.)

Osakeyhtiön osakkeen matemaattinen arvo lasketaan nettovarallisuuden perusteella. Nettovarallisuuteen luetaan osakeyhtiössä mukaan yhtiön koko varallisuus eli kaikkien tulolähteiden varat ja muun muassa rahavarat ja saamiset. Toisin kuin luonnollisella henkilöllä tai yhtymällä, osakeyhtiön nettovarallisuutta eivät kuitenkaan lisää osuus maksetuista palkoista. Osakkeen matemaattinen arvo saadaan jakamalla nettovarallisuuden määrä yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä, jolloin yhtiön lunastamat osakkeet jätetään huomioimatta. Jos osakkeen matemaattinen arvo on negatiivinen, se käsitellään nollan suuruisena. (Kovalainen 2007, 33; A 1554/1992, 4§.)

3.2.6 Erityistä osakeyhtiömuotoisessa maataloudessa

Maatilan osakeyhtiöittäminen vaikuttaa maataloutta koskevien eri lakien soveltamiseen. Esimerkiksi myyntivoiton verovapaus ja luopumistuki menetetään ja maatalouden tuotteiden käyttö yksityistaloudessa tulee verotettavaksi. (Stenlund 2003.) Niin ikään Myel-vakuutuksen piiriin kuulumisen ei ole itsestään selvää osakeyhtiömuotoisessa maataloudessa toimivalle henkilölle. Maatalousyrittäjän eläkelain (22.12.2006/1280, 5§) mukaan osakas kuuluu Myel:n piiriin, mikäli hän työskentelee yhtiössä johtavassa asemassa ja omistaa yksin yli 30 % osakkeista tai hänellä on yksin hallussaan yli 30 % osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Lisäksi laki edellyttää henkilön tekevän Myel-vakuutettua työtä myös käytännössä.

Osakeyhtiö on lopullinen yhtiömuoto eikä sitä voi purkaa ilman veroseuraamuksia. (Stenlund 2003, 113). Veroseuraamuksiin ei saa huojennusta huolimatta siitä, että verottaja ei olisikaan hyväksynyt osakeyhtiötä vaan olisi verottanut tulon edelleen maatilayrittäjän tulona. Stenlundin mukaan (s. 113) veroseuraamusten vuoksi yhtiönä toimimista ei kannata lähteä kokeilemaan, ennen kuin on varma yhtiöittämisen järkevyydestä ja yhtiön toiminnan jatkuvuudesta.

Seuraavaan taulukkoon on koottu verotusyhtymän ja osakeyhtiön toimintaperiaatteista vertailu, jossa esitetään tiivistetysti verotusyhtymän ja osakeyhtiön edellä selitetyt järjestäytymismuodot.

Taulukko 1. Toiminnan eri järjestäytymismuotojen vertailua.

	Verotusyhtymä	Osakeyhtiö
Laki	Maatilatalouden tuloverolaki	Osakeyhtiölaki, tuloverolaki
Perustamis-sopimus	Ei tarvita	Yhtiöjärjestys
Rekisteröinti	Voidaan merkitä YTJ:hin, ei kaupparekisteriin, koska ei oikeushenkilö	Kaupparekisteri
Jäseniä/omistajia	2 tai useampia	1 tai useampia
Peruspääoma	Ei määritelty	Minimi 2500 €
Vastuut	Henkilökohtainen	Vastuu rajautuu osakepääoman suuruuteen
Päätösvalta	Osakkaat yhdessä	Enemmistöperiaate, yli 50 %
Riskit	Riskit täysin omissa käsissä	Mahdollistaa suuretkin riskit yhtiönä
Konkurssi	Koko omaisuus	Vain osakepääoman menettäminen
Verotus	Maatilatalouden tuloverolaki	Yhtiötä verotetaan tuloksesta tuloverolain mukaan
Lopettamis-päätös	Osakkaan toiveesta	2/3:n enemmistö osakkeista
Muita huomioita	Osa perhettä Sidoksissa muihin osakkaisiin	Laajemmat rahoitusmahdollisuudet Omistusten vaihto helppoa

Kuten taulukosta (1.) käy ilmi, verotusyhtymässä määräävänä tekijänä on maatilatalouden tuloverolaki, kun osakeyhtiössä puolestaan toimintaa säätelevät osakeyhtiölaki ja tuloverolaki. Verotusyhtymässä perustamissopimusta ei tarvita. Osakeyhtiössä perustamissopimuksena toimii laadittu yhtiöjärjestys. Verotusyhtymä voidaan merkitä YTJ:hin, mutta ei kaupparekisteriin, koska sitä ei lueta oikeushenkilöksi. Osakeyhtiö puolestaan rekisteröidään kaupparekisteriin. Verotusyhtymässä jäseniä tulee olla vähintään kaksi, mutta osakeyhtiön voi perustaa yksinkin. Verotusyhtymässä vastuu yrityksen velvoitteista on osakkailla henkilökohtaista toisin kuin osakeyhtiössä, jossa vastuu rajoittuu vain osakepääomaan. Edellä mainitusta johtuen verotusyhtymässä riskit ovat omistajiensa omissa käsissä ja konkurssin sattuessa

menetettävänä on koko omaisuus. Osakeyhtiö mahdollistaa suurtenkin riskien ottamisen yhtiönä ja konkurssin sattuessa menetettävänä on vain osakepääoma eikä henkilökohtaista omaisuutta. Verotusyhtymässä verotus perustuu maatalatalouden tuloverolakiin ja osakeyhtiössä yhtiötä verotetaan tuloverolain mukaan. Verotusyhtymä tulee purkaa yhdenkin omistajan vaatimuksesta, kun taas osakeyhtiön purkamiseen vaaditaan 2/3 enemmistö osakkeista. Muita huomioitavia eroja verotusyhtymässä ja osakeyhtiössä on toiminnan sitoutuvuus. Verotusyhtymä on osa perhettä ja toiminta aina sidoksissa muihin osakkaisiin, kun taas osakeyhtiössä omistusten vaihto on helpompaa eikä yritystoiminta tule mukaan niinkään yksityiselämään. Lisäksi jälkimmäisessä on laajemmat rahoitusmahdollisuudet.

3.3 Toimintamuodon muuttaminen yksityisestä maataloudenharjoittajasta

Yksityinen maataloudenharjoittaja voi yksinään muuttaa harjoittamansa maataloustoiminnan ainoastaan osakeyhtiöksi. Muunlaiseen toimintamuodon muutokseen tarvitaan mukaan vähintään toinen maataloudenharjoittaja. Yrittäjäpuolisot kahdestaan voivat muuttaa toimintansa henkilöyhtiömuotoon tai osakeyhtiömuotoon, mutta maatalousyhtymää perustettaessa tarvitaan vähintään kolmas osapuoli. (Kovalainen 2007, 44.) Toimeksiantajan maatalousyrityksessä ollaan toimintamuodon muutoksen yhteydessä tilanteessa, jossa mukaan toimintaan lähtee yrittäjäpariskunnan lisäksi kolmas henkilö, joten siltä osin muutos on molempiin toimintamuotoihin mahdollista.

Toimintamuodon muutoksella tavoitellaan usein yritykselle parempaa taloudellista ja verotuksellista asemaa (Kovalainen 2007, 38). Muutos kannattaakin suunnitella tarkasti, jotta vältetään turhilta veroseuraamuksilta. Olennaista on toiminnan jatkuvuus ja säilyttäminen samankaltaisena muutoksen jälkeenkin. Tuloverolaissa (30.12.1992/1535, 24§) on annettu ehdot muutoksen toteuttamiseen ilman tuloveroseuraamuksia. Sen mukaan varojen ja velkojen tulee siirtyä uuteen toimintamuotoon sellaisenaan samoista arvoista.

Myös kirjanpidon tulee pysyä samanlaisena ilman muutoksia, jotta tasejatkuvuus säilyy. Verovähennysten tekeminen uudessa yritysmuodossa jatkuu siirtyneistä muuttumattomista arvoista. Aiemmin tehtyjen varausten tuloutumiselta vältetään,

jos uusi yritysmuoto on oikeutettu samojen varausten vähentämiseen. Omistuksissa tapahtuvista muutoksista toimintamuodon muutoksen yhteydessä voi seurata esimerkiksi lahjaverotus tai varainsiirtoverotus, vaikka toimintamuodon muutos hyväksyttäisiinkin ilman tuloveroseuraamuksia. (Kovalainen 2007, 38.)

3.3.1 Verotusyhtymäksi

Verotusyhtymää perustettaessa on toimintaan tultava mukaan puolisoiden lisäksi vähintään kolmas henkilö pääomapanoksella. Yrittäjäpariskunnan sijoittaessa omaisuutta verotusyhtymämuotoiseen toimintaan, siirtyvää omaisuutta käsitellään toimintamuodon muutoksen tavoin. Tämä tarkoittaa sitä, että tuloutusta ei tule irtaimen omaisuuden siirrosta. Koska verotusyhtymä ei ole oikeushenkilö, omistus ei muutu. Aiemmin toimintaa harjoittamattoman kolmannen henkilön mukaan tuleminen muutosvaiheessa ei estä muutoksen toteuttamista muiden osakkaiden osalta muuttumattomista arvoista. (Kovalainen 2007, 44.)

Verotusyhtymää perustettaessa yhtymän osakkaat tekevät Patentti- ja rekisterihallitukselle Verohallinnon aloittamisilmoituksen YTJ-lomakkeella. Yhtymää rekisteröitäessä sille annetaan Y-tunnus ja se rekisteröidään esim. ennakoperintä- ja arvonnäkövelvollisten rekisteriin. (Pro Agria Etelä-Pohjanmaa, 4.)

3.3.2 Osakeyhtiöksi

Maataloudenharjoittaja voi perustaa osakeyhtiön toimintamuodon muutoksena jatkamaan toimintaa ilman tuloveroseuraamuksia (Kovalainen 2007, 45). Osakeyhtiöittäminen edellyttää varallisuuden siirtämistä maataloudesta yhtiölle, minkä vuoksi siirto on suunniteltava ja verovaikutukset ennakoitava tarkasti (Stenlund 2003, 113). Siirto voidaan tehdä tilanteesta riippuen tasejatkuvuuden periaatteella siirrettävän varallisuuden menojäännöksillä, kaupalla, lahjalla tai lahjanluonteisella kaupalla. Stenlundin (s. 113) mukaan siirron valmistelussa kannattaa käyttää asiantuntijaa ja on myös hyvä pyytää ennakkoratkaisuja ja -tietoja verovirastolta.

Toimintamuodon muutos tarkoittaa käytännössä sitä, että maatalousomaisuus (pelot, maatalousrakennukset, kotieläimet, koneet ja muu irtain omaisuus, osuusteurastamojen ja meijereiden osuuspääomat) ja maatalouden velat siirretään sellaiseen nettoapporttina uuteen perustettavaan osakeyhtiöön. Yksityisomaisuus jätetään yleensä siirron ulkopuolelle, eli siirtokirjaan merkitään erotettavaksi esimerkiksi määräalat tilan päärakennukselle. Myös arvokkaat maa-alueet, esimerkiksi soranottoalueet, pyritään jättämään yksityisomistukseen. Perustettavalle osakeyhtiölle luovutettava omaisuus ja velat merkitään apporttisiirtokirjaan, joka liitetään yhtiön perustamissopimukseen. (Paavilainen 2009, 24.)

Kun siirrettävä omaisuus sisältää kiinteistöjä, apporttisiirtokirja on tehtävä kiinteistökaupan tavoin kaupanvahvistuksineen. Siitä puolestaan seuraa 4 %:n varainsiirtovero kiinteistöjen käyvästä arvosta. (Paavilainen 2009, 24–25.) Varainsiirtoverosta voi vapautua tällä hetkellä vain, jos nuoren viljelijän aloitustukena myönnetty korkotukilaina siirretään osakeyhtiölle (Kiviranta 2012). Nykyisenkaltainen varainsiirtovero aiheuttaa merkittävät kustannukset maatalon osakeyhtiöittämisessä. Esimerkiksi uudehkon navetan käyvästä arvosta (1,2 milj. €) joudutaan maksamaan varainsiirtoveroa 48 000 euroa. Kyseinen verotuskäytäntö tulee muuttumaan lähivuosien aikana, sillä nykyiseen hallitusohjelmaan (Hallituksen veropoliittinen linjaus 2015, 4) on kirjattu, että varainsiirtovero poistetaan tilanteissa, joissa liikkeen- tai ammatinharjoittaja tai maa- ja metsätalouden harjoittaja siirtää omaisuutta henkilö- tai osakeyhtiöön yritysmuodon muutoksessa. Varainsiirtoveron poisto tulee helpottamaan osakeyhtiöittämisen prosessia ja kustannuksia.

Toimintamuodon muutoksen yhteydessä omistuksen tulee säilyä pääsääntöisesti samana. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi puoliset saavat yhtiön osakkeita samassa suhteessa kuin he omistavat siirtyvää omaisuutta. Jos osakkeita merkitään esimerkiksi puolisolle maatalon omistusosuutta suurempi määrä, kysymys on omistujajärjestelystä ja lahjan saaneen puolison on maksettava saannostaan lahjaverot. Omistuksen järjestelyjä voidaan tehdä myös yhtiöittämisen jälkeen lahjana, lahjaluontoisena kauppana tai normaalina kauppana käyttämällä osakkeiden käypää hintaa. (Paavilainen 2009, 24.) Osakeyhtiön osakkaiden määrää voidaan yhtiöittämisen jälkeen lisätä osakepääoman korotuksen tai osakkeiden luovutuksen kautta (Kovalainen 2007, 45).

Apporttisiirtokirjan arvoista muodostetaan perustettavan osakeyhtiön alkava tase (Paavilainen 2009, 25). Taseen vasemmalla puolella (vastaavaa) näkyy omaisuus ja oikealla puolella (vastattavaa) omaisuuden rahoitus. Taseen puolet ovat aina yhtä suuria ja oma pääoma on taseen loppusumman ja vieraan pääoman erotus. Paavilaisen (s. 25) mukaan monella, voimakkaasti toimintaansa laajentaneella, tilalla yhtiöittämisen ongelmaksi muodostuu oman pääoman negatiivisuus. Tämä johtuu siitä, että eläimiin ja varastoihin sitoutunut pääoma arvostetaan nolla-arvosta omaisuutena, kun taas näiden hankintaan nostettu velka arvostetaan täysimääräisenä.

Negatiivinen oma pääoma ei ole kuitenkaan yhtiöittämisen este, jos kassassa on rahaa, sillä maatilän pankkitilit voidaan laittaa rahana omaan pääomaan, vaikka ne eivät siirrykään yhtiöön. Osakeyhtiö on siis joissakin tapauksissa mahdollista perustaa negatiivisesta omasta pääomasta huolimatta toimintamuodon muutoksena. Hallituksen on kuitenkin tehtävä heti osakepääoman menettämisestä rekisteri-ilmoitus kaupparekisteriin, mikä taas johtaa yhtiön luottokelpoisuuden menetykseen. Merkinnän saa pois toimittamalla kaupparekisteriin vahvistetun taseen, jossa oma pääoma ylittää puolet osakepääomasta. (Paavilainen 2009, 25.)

Apportissa määriteltävä oma pääoma voidaan jaotella kahteen eri tavalla käytettävään pääomaan – sidottuun osakepääomaan tai vapaaseen omaan pääomaan (Paavilainen 2009, 25). Sidottua pääomaa ei voida ottaa yhtiöstä ulos toisin kuin vapaata omaa pääomaa, joka on voitonjakokelpoista. Yhtiön omaa pääomaa voidaan kasvattaa tulosta kasvattamalla ja vastaavasti se pienenee tai voidaan menettää kokonaan yhtiön tappioiden kautta. Paavilaisen (s. 26) mukaan osakkeita on hyvä olla määrällisesti paljon, sillä se mahdollistaa tarvittaessa omistusjärjestelyjen joustavan tekemisen jatkossa.

Kun apporttiselvitys on tehty ja ennakkopäätökset yhtiöittämisestä saatu, voidaan siirtyä osakeyhtiön perustamisvaiheeseen. Osakeyhtiötä perustettaessa pidetään ensin perustamiskokous, jossa tulevat osakkaat merkitsevät osakkeet. Perustamiskokous on samalla ensimmäinen yhtiökokous ja osakkaiden tulee valita hallituksen jäsenet ja tilintarkastaja. Kokouksessa hyväksytään yhtiöjärjestys, josta selviää yhtiön säännöt. Sen jälkeen tulee täyttää perustamisilmoitus liitteineen sekä henkilötietolomake. Toimintamuodon muutoksessa tulee olla lisäksi liitteenä apporttiselvitys ja tilintarkastajan lausunto osakepääoman riittävydestä. Asiakirjat lähetetään

Kaupparekisteriin. (Kokonaiskuvaus yhtiömuotoisesta maataloudesta Suomessa 2016.)

3.4 Nuoren viljelijän tuki

Nuoren viljelijän tuella pyritään helpottamaan maataloustoiminnan aloittamista ja maatalouden rakennekehitystä. Se on EU:n maksama suora tuki, joka haetaan pää-tuki haussa. Tukea maksetaan korkeintaan viiden vuoden ajan. (Nuoren viljelijän tuki (EU) 2014, 1.)

Tukea voi saada 18–40-vuotias aktiiviviljelijä, joka perustaa maatilán ensimmäistä kertaa sen pääasiallisena yrittäjänä. Tuen saaminen edellyttää riittävää ammattitaitoa. Tuki koostuu 35 000 avustuksesta ja 35 000 euron korkotuesta sekä varainsiirtoverovapaudesta, jos maatalouden yrittäjätulo on viimeistään tuen myöntämivuotta seuraavana kolmantena kalenterivuonna 25 000–400 000 euroa tai 10 000 euron avustuksesta ja 20 000 korkotuesta sekä varainsiirtoverovapaudesta yrittäjätulon ollessa alle 25 000, mutta vähintään 15 000 euroa vuodessa. (Maatalouden rakennetuet 2015.)

Tukiehdot toteutuvat eri tavalla eri toimintamuodoissa. Verotusyhtymässä nuorella viljelijällä on oltava päätäntävalta toiminnan johtamiseen, etuihin ja taloudellisiin riskeihin liittyen tuen ensimmäisenä hakuvuonna. Jos toimintaan osallistuu useampia henkilöitä, eivätkä kaikki täytä nuoren viljelijän edellytyksiä, on nuorella viljelijällä oltava tosiasiallista ja jatkuvaa päätäntävaltaa yksin tai yhdessä muiden viljelijöiden kanssa. Osakeyhtiössä nuoren viljelijän on omistettava yli 50 % osakeyhtiön osakkeista ja hänen omistamiensa osakkeiden on tuotettava yli 50 % yhtiön osakkeiden äänimäärästä. (Nuoren viljelijän tuki (EU) 2014, 2.)

Nuoren viljelijän tuki edesauttaisi toimeksiantajan maatilayrityksessä huomattavasti uuden yrittäjän mukaan tuleamista. Verotusyhtymää perustettaessa tuen saannin edellytykset oletettavasti täyttyisivät. Osakeyhtiömuotoisessa yritystoiminnassa tukea ei myönnettäisi, sillä omistus halutaan jakaa tasaisesti kolmen omistajan kesken ja tukeen vaadittaisiin yli 50 %:n omistus osakkeista. Tämä kannattaa huomioida toimintamuodon muutoksesta aiheutuvia kustannuksia arvioidessa.

Edellisen tarkastelun perusteella voidaan todeta, että verotusyhtymä ja osakeyhtiö ovat hyvin erityyppisiä yritysmuotoja. Verotusyhtymässä osakkaat vastaavat henkilökohtaisesti yrityksen varoista ja veloista osuutensa mukaan. Osakeyhtiössä varat ja velat ovat puolestaan yrityksen nimissä, minkä vuoksi yritys rakenne on monimutkaisempi. Verotusyhtymän verotusta ohjailee maatilatalouden tuloverolaki ja osakeyhtiötä verotetaan tuloksesta tuloverolain mukaan. Oleellisinta toimintamuodon muuttamisprosessissa yksityisestä maataloudenharjoittajasta verotusyhtymäksi tai osakeyhtiöksi on toiminnan jatkuvuuden säilyminen samankaltaisena. Muuten toimintamuodon muuttamisessa tehtävät toimet ovatkin sitten aivan erilaisia eri vaihtoehtoisissa ja osakeyhtiöittäminen varsinkin on melko pitkä prosessi. Nuoren viljelijän aloitustuki tuo helpotusta toimintamuodon muutoksen yhteydessä mukaan tulevalle uudelle yrittäjälle. Tiedossa olevista lähtökohdista voidaan kuitenkin heti todeta, että yksityisestä maataloudenharjoittajasta osakeyhtiömuotoiseen yritystoimintaan siirryttäessä sitä ei ole mahdollista saada tutkimuksen kohteena olevan maatilayrityksen tapauksessa.

Seuraavan luvun tapaustutkimuksessa pääteemana on toimeksiantajan maatilalla eli case-yrityksen verotus erityisesti tässä luvussa käsiteltyjen yritysmuotojen eli verotusyhtymän ja osakeyhtiön kohdalla. Tulosten laskemisen jälkeen pohditaan muutosprosessia ja järkevintä etenemistapaa ottamalla huomioon ne seikat, mitä tässä luvussa on kerrottu toimintamuodon muuttamisesta ja nuoren viljelijän tuesta.

4 CASE-YRITYKSEN VEROTUS ERI TOIMINTAMUODOISSA JA TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Eri toimintamuotojen toimintaperiaatteista voidaan tehdä yleistyksiä, mutta jokainen yritys erityispiirteineen ja taloudellisen tilanteensa mukaan toimii niissä hieman eri tavalla. Verotus on täysin yrityksen tuloksesta ja esimerkiksi nettovarallisuudesta riippuvaista. Tässä luvussa esitellään ensin valittu tutkimusmuoto. Sen jälkeen perehdytään case-yritykseen ja sen verotukseen eri toimintamuodoissa ja selvitetään niiden perusteella paras mahdollinen toimintamuoto toiminnan kehittämiseksi. Saatujen tulosten pohjalta pohditaan toimintamuodon muuttamisen järkevyyttä ja annetaan ehdotus sen toteuttamiseksi.

4.1 Tutkimusmenetelmät ja aineisto

Tapaustutkimus eli case-tutkimus antaa yksityiskohtaista ja intensiivistä tietoa yksittäisestä tapauksesta tai pienestä joukosta toisiinsa suhteessa olevia tapauksia. Siinä kerätään aineistoa useita metodeja käyttämällä, esimerkiksi havainnoin, haastatteluin ja dokumentteja tutkien. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 130.) Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2009, 45) toteavat, että tapaustutkimus valitaan yleensä menetelmäksi, kun halutaan ymmärtää kohdetta syvällisesti ja huomioida siihen liittyvä konteksti eli olosuhteet, taustat yms. Heidän mukaan yksittäistapauksen pohjalta ei voi esittää yleistyksiä, mutta yhdenkin tapauksen huolellinen tutkiminen voi tarjota yksittäistapauksen ylittävää tietoa.

Edellä mainitun perusteella tapaustutkimus vastaa hyvin tämän opinnäytetyön tarpeita. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan kohdeyrityksen verotuksen käyttäytymistä tutkimuksen kohteena olevien yritysmuotojen eli verotusyhtymän ja osakeyhtiön osalta mukaan lukien yrityksen nykyinen toimintamuoto eli yksityinen maataloudenharjoittaja. Tutkimuksen tavoitteena on löytää case-yritykselle sopiva toimintamuoto sen toiminnan kehittämiseksi.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä, koska se sopii ominaisuuksiltaan parhaiten kyseiseen tapaukseen.

Hirsjärven ym. (2000, 161–165) mukaan kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa on lähtökohtana todellisen elämän kuvaaminen ja kohdetta pyritään tutki-
maan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Heidän mukaansa kyseiselle tutkimuk-
selle ominaista on myös erilaisten dokumenttien ja tekstien diskursiiviset analyysit,
kohdejoukon tarkoituksenmukainen valinta ja tapauksien käsittely ainutlaatuisina.
Tutkimus toteutetaan laskemalla case-yritykselle ensin arvioitu verotettava tulo pa-
rin vuoden päähän eli toimeksiantajan haluamaan ajankohtaan. Sen perusteella las-
ketaan maksettavaksi tulevan veron määrä eri tapauksissa käyttämällä apuna tar-
koituksenmukaista verolaskuria. Tulokset kootaan taulukoihin, joiden perusteella
niitä on helppo vertailla. Tutkimusaineistona käytetään toimeksiantajan maatilayri-
tyksen viimeisimpiä tilinpäätöstietoja sekä verotuspäätöstä.

4.2 Kohdeorganisaatio

Toimeksiantajan maatilaa harjoitetaan tällä hetkellä yksityisen maatilanharjoittajan
muodossa. Kyseessä on lypsykarjatila, joka tuotti vuonna 2015 meijerimaitoa noin
660 000 kg. Lypsäviä lehmiä oli keskimäärin 69,7. Kyseisenä vuonna investoitiin
navettaan myös toinen lypsyrobotti, joten karjan määrää ollaan koko ajan nosta-
massa. Vuodelle 2016 tavoitellaan 850 000 kg maitomäärää ja vuonna 2017 lypsä-
viä pitäisi olla niin paljon, että tuotanto toimii halutulla kapasiteetilla ja maidon vuo-
situotanto on 1 000 000 kg. Tilalla viljellään nurmea ja viljaa eläinten ravinnoksi.
Omaa viljelyalaa on reilut 100 ha ja vuokramaata 2,5 ha. Lisäksi ostetaan ns. pys-
tysatoa 60–90 hehtaarilta tilanteesta riippuen. Tutkimuksen tekohetkellä tilalla työs-
kentelee viljelijäpariskunnan lisäksi yksi kokoaikaisesti palkattu työntekijä, joka ha-
lutaan tulevaisuudessa ottaa mukaan liiketoimintaan omistajaksi.

4.3 Case-yrityksen verotus eri toimintamuodoissa

Case-yritys on opinnäytetyön tekohetkellä niin sanotusti siirtymävaiheessa, jossa
eläinmäärää ja sitä kautta tuotantoa pyritään koko ajan nostamaan halutulle tasolle.
Tilanne siis elää jatkuvasti ja toimintamuodon muutos suunnitellaan toteutettavan

lähivuosina, joten on järkevää, että arviointilaskelmat tulon jakautumisesta ja verotuksesta tehdään niillä luvuilla, joihin toiminta tullaan kasvattamaan.

4.3.1 Tuloksen laskeminen

Monimutkaisesta ja jatkuvasti elävästä maatalouspolitiikasta johtuen, maatalouden rahavirtojen ennustaminen on erittäin vaikeaa. Tästä on case-yrityksessäkin kokemusta esimerkiksi muutama vuosi sitten tehdyn maatilan taloussuunnitelman eli LIKVI-laskelman osalta, jonka pitäisi antaa tietoa mm. talouden kehityksestä ja rahoituksen tarpeesta. Käytännössä laskelma ei ole ollut juurikaan sopusoinnussa todellisuuden kanssa. Tämä johtuu esimerkiksi siitä, että koneiden ja kaluston uusimisesta johtuvien investointien ajankohtaa on vaikea tarkasti ennustaa. Toinen vaikeasti ennustettava tapaus on sattunut kuluneen vuoden aikana, kun maaseutuviraston toiminnasta johtuen maataloustukien maksaminen on viivästynyt useaan otteeseen. Edellä mainitun kaltaiset tapaukset voivat siis muuttaa nopeastikin maatalayrityksen rahavirtoja. Tämän tutkimuksen laskelmien perustana olevat luvut on johdettu vuoden 2015 tilinpäätöshetkellä tiedossa olleista luvuista siten, että ne vastaisivat jokseenkin vuoden 2017 tilannetta.

Case-yritys saa maitolitrasta meijeriltä 0,427 euroa/litra ja pohjoista tukea 0,07 euroa/litra. Suunta on arvioiden mukaan enemmän laskeva kuin nouseva, joten tässä työssä laskuperusteena käytetään kokonaishintana maitolitrasta 0,49 euroa. Toiminnan ollessa tavoitellulla kapasiteetilla (maidontuotanto 1 000 000 kg/vuosi), tuloa kertyy maitotilistä 490 000 euroa. Teuras- ja välityseläintuloksi arvioidaan parin vuoden päähän 30 000 euroa, eläinyksikkötukia arvioidaan kertyvän 20 000 euroa ja viljelytukia 70 000 euroa vuodessa. Liikevaihtoa kertyy tuolloin 610 000 euroa.

Eläinmäärän kasvun myötä nousevat luonnollisesti eläimiin kohdistuvat kulut, kuten rehukulut ja eläinlääkärikulut. Noiden kulujen on arvioitu kasvavan noin 40 000 euroa nykyisestä. Kulujen kasvu huomioon ottaen maatilan arvioidut kokonaisostot ovat parin vuoden kuluttua noin 327 000 euroa. Sesonkityöntekijöiden palkkakulut ovat noin 11 000 euroa. Poistot vuoden 2017 alulle lasketuista menojäännöksistä (mikäli tehdään nykyisten poistoprosenttien mukaisesti) ovat rakennuksista noin 20 600 euroa (10 %), koneista ja kalustosta noin 48 800 (15 %) ja salaojista noin

1700 euroa (20%). Tuloista vähennetään myös tasausvaraus sallitun enimmäismäärän mukaisesti eli 13 500 euroa. Yhteensä menoja kertyy 422 600 euroa ja voittoa erotuksen jälkeen 187 400, mikäli uusia investointeja ei tehdä seuraavan parin vuoden aikana. Kun voitosta vähennetään vielä maatalouteen kohdistuvien velkojen arvioidut korot 21 400 euroa, saadaan verotettavaksi tuloksi 166 000 euroa.

4.3.2 Tuloksen jakaminen ja verotus

Tuloksenjako vaikuttaa luonnollisesti kokonaisveroasteen määrään. Seuraavat esimerkit (taulukko 2) näyttävät verojen määrän eri toimintamuodoissa. Laskelmat on tehty Savonia-ammattikorkeakoulun yritystalouden lehtori Hannu Viitalan luomaa verolaskuria (liite 1) käyttäen. Kyseinen verolaskuri vastaa verohallinnon veroprosenttilaskuria, mutta se on suunniteltu vastaamaan maatalouden verotuksen laskemisen tarpeita. Laskurissa on käytetty vuonna 2015 voimassaolevia veroprosentteja sillä oletuksella, että ne eivät merkittävästi muutu vuoteen 2017 mennessä.

Taulukko 2. Case-yrityksen verojen määrä vuonna 2017 toimintamuodosta riippuen.

Tulos 136 000 €, kun palkattu työntekijä; muutoin tulos 166 000 € (ei nettovarallisuutta)	Ansiotulovero €	Yhteisövero €	Yhteensä €
Maatalouden harjoittaja (2 hlö) + yksi palkattu työntekijä (30 000€)	52 500 (7 600)		52 500 (60 100)
Verotusyhtymä (3hlö)	59 600		59 600
Osakeyhtiö (3hlö palkkasuhteessa, palkka 30 000€/hlö, tulos 76 000€)	22 800	15 200	38 000

Case-yrityksen vuonna 2017 tekemä arvioitu tulos on 166 000 euroa. Suurista investoinneista johtuen tilan nettovarallisuus on negatiivinen, joten tuloa käsitellään kokonaisuudessaan ansiotulona. Laskelmiin on otettu vertailuun myös tilanne, jossa toimintamuotoa ei ole muutettu, vaan se toimii nykyisen kaltaisella omistuspohjalla

puolisoiden kesken eli tulos jaetaan tasan ja palkkaa maksetaan yhdelle kokoaikaiselle työntekijälle 30 000 € vuodessa. Tällöin ulkopuoliselle maksettavan palkan osuus pienentää maatalan voitto-osuutta ja yrittäjien kesken jaettavaa tulosta jää 136 000 euroa. Tuloksen jaon jälkeen (68 000 € / hlö) selviää, että yrittäjät maksavat veroa tuloistaan 26 250 euroa eli yhteensä 52 500 euroa. Jos mukaan lasketaan vielä se verojen määrä, mitä palkkatyöntekijä maksaa omasta palkastaan, voidaan ajatella, että case-yrityksestä elantonsa ansaitsevat maksavat veroja yhteensä 60 100 euroa.

Verotusyhtymän verolaskelmassa on laskelmien yksinkertaistamisen vuoksi ajateltu, että varallisuus ja velat on jaettu tasan kaikille kolmelle osakkaalle. Tällöin myös osakkaiden osuudet maatalouteen kohdistuvien velkojen koroista ovat saman suuruiset ja laskelma säilyttää tarkkuutensa, vaikka sen perustana olevasta tuloksesta on vähennetty korot jo ennen jakamista. Todellisuudessa osakkaat vähentäisivät oman osuutensa lainojen koroista verotettavasta tulostaan vasta tulon jakamisen jälkeen. 166 000 euron tulos jaetaan siis tasan osakkaille, jolloin kunkin verotettava tulo on 55 333 euroa. Kyseisillä tuloilla ansiotulosta maksetaan veroa 36 %. Yhteensä osakkaat maksavat veroja 59 600 euroa.

Case-yrityksen ollessa osakeyhtiömuotoinen, on oletettu, että palkkaa maksetaan kolmelle työntekijälle kullekin 30 000 euroa eikä yritys jaa osinkoja. Veroprosentiksi tulee tuolloin 25 % eli työntekijöiden maksamat ansiotuloverot ovat yhteensä 22 800 euroa. Palkanmaksun jälkeen yhtiöön jää tulosta 76 000 euroa, josta maksetaan tuloveroa 20 % eli 15 200 euroa. Yhteensä osakeyhtiömuotoisesta toiminnasta maksetaan veroja 38 000 euroa.

Kun kussakin toimintamuodossa otetaan huomioon kaikkien kolmen case-yrityksessä työskentelevien henkilöiden maksamat verot yhteensä, käy laskelmista selvästi ilmi, että nykyisen kaltaisella toimintamuodolla maksetaan veroja eniten ja vähiten niitä kertyy maksettavaksi osakeyhtiömuotoisessa toiminnassa. Yksityisen maataloudenharjoittajan ja verotusyhtymän välillä maksettavan veron määrässä ei ole eroa kuin 500 euroa. Pelkästään verotuksellisista syistä ei siis ole järkevää muuttaa toimintamuotoa yksityisestä maataloudenharjoittajasta verotusyhtymäksi. Edullisimman ja kalleimman vaihtoehdon välillä erotus on jopa 22 100 euroa. Verotuksen näkökulmasta on siis erityisen perusteltua tehdä toimintamuodon muutos

osakeyhtiöksi. Jos veronmaksua sen sijaan ajatellaan vain yrittäjien osalta, nykyisen kaltaisella omistuspohjalla toimiminen on verotuksen kannalta 7100 euroa edullisempaa, kuin verotusyhtymänä toimiminen. Osakeyhtiömuotoinen yritys maksaa kuitenkin siinäkin tapauksessa vähiten veroja. Laskelmien perusteella on siis selvää, että mikäli maatilaa halutaan kehittää edelleen ja helpottaa lainojen maksua, on osakeyhtiö järkevin vaihtoehto toimintamuodoksi. Tällöin yritys voi jättää voittovaroja yhtiöön esimerkiksi lainanmaksuja tai tulevia investointeja varten. Tämä parantaa yrityksen vakavaraisuutta ja nostaa hiljalleen negatiivisen nettovarallisuuden positiiviseksi.

Jos yrityksen nettovarallisuus on positiivinen, tulot voidaan jakaa ansio- ja pääomatuloihin. Se puolestaan antaa enemmän mahdollisuuksia verotuksen suunnitteluun henkilökohtaisella tasolla. Nettovarallisuuden kasvattaminen oletetulle tasolle vaatisi yritykseltä todellisuudessa useamman vuoden, minkä aikana moni muukin asia saattaisi merkittävästi muuttua ja vaikutukset näkyä myös tuloksessa. Seuraavissa taulukoissa (3–4) havainnollistetaan, miten verotus käyttäytyy, jos nettovarallisuus on positiivinen. Osakeyhtiömuotoisessa yritystoiminnassa on oletettu, että yritys ei maksa osakkailleen osinkoja, joten sen osalta verotus ei muutu.

Taulukko 3. Case-yrityksen verojen määrä 100 000 euron nettovarallisuudella eri toimintamuodoissa.

Tulos 136 000 €, kun palkattu työntekijä; muutoin tulos 166 000 € (nettovarallisuus 100 000 €)	Ansiotulo- vero €	Pääomatulo- vero €	Yhteisövero €	Yhteensä €
Maatalouden harjoittaja (2 hlö) + yksi palkattu työntekijä (30 000€)	42 400 (7600)	6000		48 400 (56 000)
Verotusyhtymä (3hlö)	49 600	6 000		55 600
Osakeyhtiö (3hlö palkkasuhteessa, palkka 30 000€/hlö, tulos 76 000€)	22 800		15 200	38 000

Jos nettovarallisuuden oletetaan olevan 100 000 euroa ja 136 000 euron tulos jaetaan tasan kahden maataloudenharjoittajan kesken eli 68 000 euroon, on pääomatulojen määrä 20 %:n pääomatulo-osuudella 10 000 euroa ja ansiotulojen määrä 58 000 euroa henkilöä kohden. Pääomatuloista maksetaan veroa tällöin 30 % eli 3000 euroa ja ansiotuloista 37 % eli 21 200 euroa henkilöä kohden. Yhteensä yrittäjät maksavat veroja 48 400 ja työntekijän maksamat verot mukaan luettuina veroja maksetaan 56 000 euroa.

Verotusyhtymässä varat ja velat on jaettu tasan kolmelle osakkaalle eli kunkin nettovarallisuus on 33 333 euroa ja tulot 55 333 euroa. Pääomatulo-osuudeksi saadaan 20 %:n osuudella 6667 euroa ja ansiotuloksi jää 48 666 euroa henkilöä kohden. Pääomatulosta maksetaan veroa tällöin 30 % eli 2000 euroa ja ansiotulosta 34 % eli 16 533 euroa henkilöä kohden. Yhteensä osakkaat maksavat veroa 55 600 euroa.

Taulukko 4. Case-yrityksen verojen määrä 300 000 euron nettovarallisuudella eri toimintamuodoissa.

Tulos 136 000 €, kun palkattu työntekijä; muutoin tulos 166 000 € (nettovarallisuus 300 000 €)	Ansiotulovero €	Pääomatulo- vero €	Yhteisövero €	Yhteensä €
Maatalouden harjoittaja (2 hlö) + yksi palkattu työntekijä (30 000€)	22 500 (7600)	18 000		40 500 (48 100)
Verotusyhtymä (3hlö)	30 000	18 000		48 000
Osakeyhtiö (3hlö palkkasuh- teessa, palkka 30 000€/hlö, tulos 76 000€)	22 800		15 200	38 000

Jos nettovarallisuus on 300 000 euroa ja 136 000 euron tulos jaetaan tasan kahden maatalouden harjoittajan kesken eli 68 000 euroon, on pääomatulojen määrä 20 %:n pääomatulo-osuudella 30 000 euroa ja ansiotulo-osuus 38 000 euroa henkilöä

kohden. Pääomatuloista maksetaan veroa tällöin 30 % eli 9000 euroa ja ansiotuloveroprosentiksi muodostuu myös 30 % eli sitä maksetaan 11 250 euroa henkilöä kohden. Yhteensä yrittäjät maksavat veroja 40 500 ja työntekijän maksamat verot mukaan luettuina veroja maksetaan 48 100 euroa.

Verotusyhtymässä varat ja velat on jaettu tasan kolmelle osakkaalle eli kunkin nettovarallisuus on 100 000 euroa ja tulot 55 333 euroa. Pääomatulo-osuudeksi saadaan 20 %:n osuudella 20 000 euroa ja ansiotuloksi jää 35 333 euroa henkilöä kohden. Pääomatulosta maksetaan veroa tällöin 30 % eli 6000 euroa ja ansiotulosta 28 % eli 10 000 euroa henkilöä kohden. Yhteensä osakkaat maksavat veroa 48 000 euroa.

Edellä olevista taulukoista 2–4 huomataan, miten paljon voidaan vaikuttaa veron määrään alentavasti sillä, että tulot voidaan jakaa ansio- ja pääomatuloihin. Nettovarallisuuden kasvaessa kasvaa myös pääomatulo-osuus, jonka verotus on melko pitkään kevyempää ansiotuloverotukseen verrattuna. Mitä suurempi osuus tuloista saadaan pääomatuloverotuksen piiriin, sitä vähemmän maksetaan veroja. Viimeimmän esimerkin laskuperustana olevat luvut ovat nettovarallisuuden osalta rajalukuja, eli jos nettovarallisuus kyseisestä määrästä vielä kasvaisi niin yksityisen maataloudenharjoittajan kohdalla osa pääomatuloista menisi yli 30 000 euron ja verotettaisiin 34 %. Verotusyhtymässä nettovarallisuuden kasvu ei vaikuttaisi niin nopeasti, koska kyseisessä tapauksessa se jaetaan kolmelle osakkaalle.

4.4 Johtopäätökset

Case-yrityksen tilannetta eri toimintamuodoissa verrattiin laskemalla sille maksettavaksi tulevan veron määrän kussakin tapauksessa, koska se on suurin syy, miksi toimintamuodon muuttamista on ryhdytty suunnittelemaan. Verolaskelmien perusteella voidaan todeta, että osakeyhtiömuoto on paras vaihtoehto case-yrityksen toimintamuodoksi. Nykyiseen toimintamuotoon eli yksityiseen maatalouden harjoittajaan verrattuna verosäästöt olisivat huomattavat (22 100 euroa) ja yrityksen käyttöön jäävillä voittovaroilla saataisiin taloutta ja nettovarallisuutta paremmalle tasolle. Pitkällä aikavälillä se olisi varmasti kestävin ratkaisu. Kun nettovarallisuus kasvaa ja yrityksen taloudellinen tilanne vakiintuu, antaisi osakeyhtiö myös mahdollisuuden

tulojen jakamiseen osinkojen muodossa. Lisäksi omistajien taloudellinen riski olisi pienempi osakeyhtiömuotoisessa yrityksessä, kun he olisivat vastuussa yhtiön toiminnasta ja veloista vain sijoittamansa pääoman kautta.

Negatiivinen nettovarallisuus asettaa haasteensa case-yrityksen osakeyhtiöittämiselle, mutta nykyisen kaltaisella verotuksella nettovarallisuuden kasvattaminen on todella hidasta ja tilan kehittäminen haastavaa. Osakeyhtiöittämisen seurauksena nettovarallisuus kuitenkin kasvaisi oletettavasti heti jonkin verran maatalousmaan erilaisesta arvostamisperiaatteesta johtuen. Lisäksi nettovarallisuuden kasvattaminen olisi nopeampaa osakeyhtiössä yksityiseen maataloudenharjoittajaan tai verotusyhtymään verrattuna. Varainsiirtovero on tällä hetkellä 4 % ja se on maksettava kaikista yhtiöön siirrettävien kiinteistöjen (maapohja, rakennukset) käyvästä arvosta. Jos osakeyhtiöittäminen tehdään suoraan nykytilanteesta, aiheuttaa varainsiirtovero merkittävät kustannukset, koska siitä voi vapautua vain siirtämällä nuoren viljelijän aloitustukena myönnetty korkotukilaina osakeyhtiölle, ja case-yritykseen kaavailtujen omistajaosuuksien (3 osakasta) mukaan tukea ei myönnettäisi. Toisaalta nykyiseen hallitusohjelmaan on kirjattu, että varainsiirtovero tulee kyseisissä tapauksissa kokonaan poistumaan. On kuitenkin mahdoton ennustaa, tuleeko muutos voimaan vuoden vai kolmen vuoden kuluessa.

Kuten edellä on jo todettu, toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi on erittäin kannattava vaihtoehto. Jotta voidaan minimoida siitä aiheutuvat kulut, kannattaa tapauksessa kuitenkin edetä maltillisesti. Kun tarkasteltiin kaikkien kolmen case-yrityksessä työskentelevien henkilöiden maksamia veroja yhteensä (taulukko 2) todettiin, ettei toiminnan muuttaminen yksityisestä maataloudenharjoittajasta verotusyhtymäksi ole perusteltua ainoastaan verotuksellisista syistä. Muutoksella ei saada merkittäviä verohelpotuksia, mutta toisaalta toimintamuodon muuttaminen verotusyhtymäksi ja kolmannen henkilön mukaan tuleminen osaomistajaksi ei aiheuta liioin kustannuksiakaan yritystoimintaa ajatellen. Nuoren viljelijän tukiehdotkin täyttyvät verotusyhtymän tapauksessa uuden tulokkaan osalta. Näin ollen olisi järkevää muuttaa toimintamuoto nykyisestä muodosta ensin verotusyhtymäksi ja myöhemmin siitä osakeyhtiöksi. Nuoren viljelijän aloitustuen tuomien etujen lisäksi näin toimimalla voitaisiin pelata aikaa varainsiirtoveron suhteen ja muokata omistuspohjaa valmiiksi osakeyhtiöittämistä ajatellen.

Edellisen tarkastelun perusteella voidaan todeta, että tutkimuksen kohteena oleva maatila on kesnivertoa suurempi. MTK:n mukaan vuoden 2015 alussa suomalaisella maitotilalla oli keskimäärin 34 lypsylehmää (Maidontuotanto Suomessa 2015). Case-yrityksessä lypsylehmien määrä oli kyseisenä vuonna keskimäärin 69,7 ja sitä ollaan edelleen koko ajan kasvattamassa. Koska tila on laajentunut ja investoinut viime vuosina voimakkaasti, sen nettovarallisuus on negatiivinen ja verotus nykyisellä toimintamuodolla on haasteellista tilan kehittämisen kannalta. Tapaustutkimuksessa haluttiin selvittää yrityksen verotuksen käyttäytymistä erityisesti verotusyhtymässä ja osakeyhtiössä toiminnan kehittämisen suunnittelemiseksi. Lähtötietojen perusteella valittiin tutkimusmenetelmäksi kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä, joka sopi ominaisuuksiltaan parhaiten kyseisen tapauksen tutkimiseen. Verolaskelmia varten laskettiin case-yrityksen arvioitu verotettava tulo parin vuoden päähän käyttämällä avuksi viimeisimmän tilinpäätöksen tietoja. Saatu tulos jaettiin yrityksessä työskentelevien henkilöiden kesken ja laskettiin maksettavan veron määrä eri toimintamuodoissa nettovarallisuuden ollessa negatiivinen, 100 000 euroa tai 300 000 euroa. Tuloksia vertailtiin keskenään ja todettiin, että verotuksen kannalta paras toimintamuoto tulevaisuudessa on osakeyhtiö. Nuoren viljelijän tukiehdot ja varainsiirtoverolaki huomioon ottaen ehdotettiin, että toimintamuoto vaihdetaan ensin verotusyhtymäksi ja sopivan hetken tullen siitä osakeyhtiöksi.

5 YHTEENVETO

Opinnäytteen tavoitteena oli kehittää tutkimuksen kohteena olevan maatilatoiminnan löytämällä sopiva toimintamuoto yritykselle. Tutkimuksen kohteena olevat toimintamuodot olivat verotusyhtymä ja osakeyhtiö ja pääteema tapaustutkimuksessa oli verotuksen muodostumien eri toimintamuodoissa.

Teoreettisessa viitekehyksessä käytiin aluksi läpi maatilaa liikeyrityksenä eli katsottiin hieman maatalojen nykytilannetta, liiketoimintaympäristöä sekä maatilayritysten piirteitä ja johtamista. Sen jälkeen perehdyttiin toimeksiantajan esittämiin vaihtoehtoihin – verotusyhtymään ja osakeyhtiöön – toimintamuotoina selvittämällä niiden toimintaperiaatteet ja erityispiirteet maataloudessa. Sitten selvitettiin toimintamuodon muuttamisesta aiheutuvan prosessin eri vaiheet ja mahdolliset kustannukset molemmissa vaihtoehdoissa. Sen jälkeen käsiteltiin nuoren viljelijän tukea ja sen saamista edellyttäviä ehtoja. Teoria osuus toteutettiin tutkimalla ja perehtymällä aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen, lakeihin, oppaisiin, lehtiartikkeleihin ja verkkosivuihin. Empiria-osuus muodostui tapaustutkimuksesta. Siinä käytiin läpi ensin työssä käytettävä tutkimusmenetelmä, eli kvalitatiivinen tutkimus, joka valittiin lähdekirjallisuuteen perustuen. Sitten esiteltiin case-yritys sen nykyisten omistajien antamien tietojen pohjalta. Tämän jälkeen päästiin laskemaan yritykselle tavoiteltua tulosta ja saatiin verotettava tulo. Veron perustana olevan tuloksen arvioimiseen ja laskemiseen käytettiin apuna case-yrityksen viimeisimpiä tilinpäätöstietoja ja verotuspäätöstä. Luvut on pyritty laskemaan ja arvioimaan mahdollisimman todennäköisiksi. Todettiin kuitenkin, että jatkuvasti elävästä maatalouspolitiikasta ja tukijärjestelmistä johtuen niihin voi tulla yllättäenkin suuria muutoksia. Mahdolliset muutokset voivat vaikuttaa jo parin vuoden päähän eli ajankohtaan, jota tutkimuksessa on pyritty kuvaamaan. Verotettavan tulon laskemisen jälkeen päästiin jakamaan tulos osakkaille ja laskemaan niistä koituvia veroja tutkimuksen kohteena olevissa toimintamuodoissa. Laskelmat tehtiin käyttämällä apuna tarpeeseen sopivaa verolasuria.

Tulokset osoittivat, että verotuksen jälkeen eniten varoja jää yrityksen kehittämiseen osakeyhtiömuotoisessa toiminnassa. Maksettavaksi tulevien kokonaisverojen

määrä on siis kyseisessä toimintamuodossa pienin. Raskainta verotus on nykyisessä toimintamuodossa eli yksityisellä maataloudenharjoittajalla. Verotusyhtymässä maksettavan veron määrä on lähempänä nykyistä toimintamuotoa kuin osakeyhtiötä. Nettovarallisuuden kasvaessa ero verotusyhtymän ja osakeyhtiön maksumien verojen määrässä pienenee. Saatua tuloksia analysoimalla todettiin, että paras vaihtoehto case-yrityksen toiminnan kehittämiseksi verotusta ajatellen on muuttaa toimintamuoto osakeyhtiöksi. Eduskunnan hallitusohjelmaan kirjatun lähiaikoina tulevan varainsiirtoverolakimuutoksen, nuoren viljelijän tukiehtojen täyttymisen ja yrityksen omistuspohjan muokattavuuden vuoksi ehdotettiin kuitenkin, että toimintamuoto muutetaan ensin verotusyhtymäksi ja edellä mainittujen asioiden järjestyttyä sitä kautta osakeyhtiöksi.

LÄHTEET

- A 1554/1992. Valtiovarainministeriön päätös liikeosakkeen verotusarvon perusteista.
- Andersson, E. & Linnakangas, E. 2006. Tuloverotus. Helsinki: Talentum.
- Enroth, A., Österman, P. & Harmoinen, T. (toim.) 2007. Maatilayrityksen yhtiöittäminen. Helsinki: ProAgria maaseutukeskusten liitto. Sarja, Tieto tuottamaan 120.
- Haapanen, M., Heikura, J. & Leino, J. 2004. Maatila liikeyrityksenä. Helsinki: WSOY.
- Hakala, J. 2004. Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Helsinki: Gaudeamus.
- Hallituksen veropoliittinen linjaus. 2015. Ratkaisujen Suomi. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015. Valtioneuvoston kanslia: Hallituksen julkaisusarja 10/2015. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 21.4.2016]. Saatavana: http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YH-DISTETTY_netti.pdf/801f523e-5dfb-45a4-8b4b-5b5491d6cc82
- Heikkilä, T. 2012. Osakeyhtiömuotoisten mautilojen kannattavuus- ja rahoitusasemavertailu. [Opinnäytetyö]. Helsingin yliopisto. Maatalous–metsätieteellinen tiedekunta. [Viitattu 25.4.2016]. Saatavana: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/37360>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Kivelä, J. 2013. Maatilasta osakeyhtiö, toimintamuodon muutos. [Opinnäytetyö]. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. [Viitattu 2.3.2016]. Saatavana theseus -tietokannasta: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/68764/Kivela_Jukka.pdf?sequence=1
- Kiviranta, E. 2012. Johtaako maatalouden osakeyhtiöittäminen verosäästöihin. Käytännön maamies 4/2012.
- Kiviranta, E. 2016. Maatilaverotus. [Verkkokirja]. Helsinki: Talentum Media Oy. [Viitattu 26.1.2016]. Saatavana Talentum Fokus -e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.

- Kokonaiskuvaus yhtiömuotoisesta maataloudesta Suomessa. 2016. Pro Agria. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 23.3.2016]. Saatavana: http://www.yhtiowiki.fi/doku.php?id=yhtiowiki:yhtioemuotoinen_maatalous_suomessa
- Kolehmainen, M. 2011. Tulevaisuuden maatalan johtaminen. [Verkkajulkaisu]. Farmi 2020 hanke. [Viitattu 1.3.2016]. Saatavana: <http://pro-jehti.kpedu.fi/data/liitteet/edf91071609f4345af9f807c6a539747.pdf>
- Kovalainen, M. 2007. Eri yritysmuotojen verotus. Teoksessa: Enroth, A., Österman, P. & Harmoinen, T. (toim.) Maatilayrityksen yhtiöittäminen. Helsinki: ProAgria maaseutukeskusten liitto. Sarja, Tieto tuottamaan 120, 18–36.
- Kovalainen, M. 2007. Toimintavuoden muutoksen verotus. Teoksessa: Enroth, A., Österman, P. & Harmoinen, T. (toim.) Maatilayrityksen yhtiöittäminen. Helsinki: ProAgria maaseutukeskusten liitto. Sarja, Tieto tuottamaan 120, 38–51.
- Kyläkallio, J., Irola, O. & Kyläkallio, K. 2012. Osakeyhtiö I. Helsinki: Edita.
- L 30.12.1992/1535. Tuloverolaki.
- L 18.12.1995/1558. Laki verotusmenettelystä.
- L 22.12.2006/1280. Maatalousyrittäjän eläkelaki.
- L 21.7.2006/624. Osakeyhtiölaki.
- L 7.8.2009/604. Verotililaki.
- Lukinmaa, V. 2015. Maatalan muuttaminen osakeyhtiöksi. Toimintamuodon muutos maatilalla. [Opinnäytetyö]. Oulun ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. [Viitattu 2.3.2016]. Saatavana Theseus-tietokannasta: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/91851/Lukinmaa_Vuokko.pdf?sequence=1
- Maatalouden nettovarallisuus. 2.4.2013. Verohallinto. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.2.2016]. Saatavana: https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_ yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ ja_ metsanomistaja/Tuloverotus/Maatalouden_nettovarallisuus%2826899%29
- Maatalouden veroilmoitus. 4.1.2016. Verohallinto. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.2.2016]. Saatavana: http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Lomakkeet/Henkiloasiakkaiden_lomakkeet/2_Maatalouden_veroilmoitus_3002%2810900%29

- Maatalouden rakennetuet. 2015. Mavi. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 22.4.2016]. Saatavana: <https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/8697221/Aloitustuki+2015/65fa416e-8afd-48d0-9720-fc7522535fd9>
- Maatalousyhtymä. 8.4.2013. Verohallinto. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.1.2016]. Saatavana: https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyritaja_ja_metsanomistaja/Maatalousyhtyma
- Maatilan sukupolvenvaihdos verotuksessa. 17.10.2014. Verohallinto. [Verkkosivu]. [Viitattu 17.2.2016]. Saatavana: https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Maatalousverotus/Maatilan_sukupolvenvaihdos_verotuksessa%2834363%29
- Maidontuotanto Suomessa. 18.5.2015. Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto. [Verkkosivu]. [Viitattu 15.5.2016]. Saatavana: https://www.mtk.fi/maatalous/maatilat_suomessa/maitotilat/fi_FI/maitotilat/
- Markkola, P. 2004. Suomen maatalouden historia. Osa 3. Suurten muutosten aika. Jälleenrakennuskaudesta EU-Suomeen. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Nuoren viljelijän tuki (EU). 2014. Mavi. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 22.4.2016]. Saatavana: <http://www.mavi.fi/fi/Documents/Ty%C3%B6paaja%20,%20Nuoren%20viljelij%C3%A4n%20tuki.pdf>
- Osakeyhtiön kirjanpito, tilinpäätös ja veroilmoitus. 2016. Pro Agria. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 16.3.2016]. Saatavana: http://www.yhtiowiki.fi/doku.php?id=yhtiowiki:osakeyhtioen_kirjanpito_ja_tilinpaaetoes
- Osingot listaamattomasta yhtiöstä. 20.1.2016. Verohallinto. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.3.2016]. Saatavana: https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot/Osingot_listaamattomasta_yhtiosta%2811937%29
- Osinko listatusta yhtiöstä. 4.1.2016. Verohallinto. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.3.2016]. Saatavana: https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot
- Paavilainen, J. 2012. Yhtiömuodon valinta maatalojen yhteenliittymissä. Käytännön maamies 1/2012, 35.
- Pakarinen, L. 2012. Puhumalla paras sukupolvenvaihdos. Maito ja Me (1), 34.
- Pasanen, J. 2011. Verotusyhtymä. [Opinnäytetyö]. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. [Viitattu 2.3.2016]. Saatavana theseus-tietokannasta: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/28451/Pasanen_Jannika.pdf?sequence=1

Pro Agria Etelä-Pohjanmaa. Ei päiväystä. Yhtymäopas maa- ja metsätalouksille. Seinäjoki: Pro Agria. Saatavana: Pro Agria Etelä-Pohjanmaa talousneuvonnasta.

Rinta-Kiikka, S., Pyykkönen, P. & Ylätaalo, M. 2013. Osakeyhtiömuotoinen maatalous Suomessa. PTT raportteja 242. Helsinki: Pellervon taloustutkimuslaitos. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 5.5.2016]. Saatavana: <http://ptt.fi/wp-content/uploads/2013/09/rap242.pdf>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV: Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 15.5.2016]. Saatavana: http://www.fsd.uta.fi/fi/julkaisut/motv_pdf/KvaliMOTV.pdf

Solala, S. 2011. Osakeyhtiöittämisen taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset. [Pro gradu -tutkielma]. Helsingin yliopisto. Maatalous–metsätieteellinen tiedekunta. [Viitattu 25.4.2016]. Saatavana: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/26043/Solala.pdf?sequence=1>

Solala, S. 2014. Maatilayrityksen osakeyhtiöittäminen. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 20.2.2016]. Saatavana: https://etela-suomi.proagria.fi/sites/default/files/attachment/osakeyhtioittaminen_24_10_2014_pdf.pdf

Stenlund, A. 2003. Maatalouden verosuunnittelu. Helsinki: Multikustannus.

Taloussanomat. Taloussanakirja: elinkeinotoiminta. [Verkkosivu]. [Viitattu 4.2.2016]. Saatavana: <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/elinkeinotoiminta/>

Tilastotietokanta. 2016. Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä omistajaryhmittäin. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 17.2.2016]. Saatavana: http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_02%20Rakenne_02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/04_Maatalous_ja_puutarhayrit_lkm_omistajaryh.px/table/table-ViewLayout1/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

Tilli, T. 1991. Avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja osakeyhtiö maatalouden yritysmuotoina. Helsinki: Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos. Sarja, Raportteja ja artikkeleita 93.

Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta. 13.2.2015. Verohallinto. [Verkkosivu]. [Viitattu 4.2.2016]. Saatavana: https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus

Vanhakartano, E. 2013. Osakeyhtiö maatalan yritysmuotona. [Opinnäytetyö]. Hämeen ammattikorkeakoulu. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. [Viitattu

2.3.2016]. Saatavana Theseus-tietokannasta:

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/70319/Vanhakartano.pdf?sequence=1>

Veronmaksajain keskusliitto. 10.12.2015. Veroprosentit 2016. [Verkkosivu]. [Viitattu 17.3.2016]. Saatavana: <http://www.veronmaksajat.fi/Palkka-ja-elake/Veroprosentit/Veroprosentit-2016/>

Verotusyhtymä. 13.3.2013. Verohallinto. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.2.2016]. Saatavana: https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Verovelvollisuus/Verotusyhtyma%2825573%29

Yhtymäselvitys – kiinteistöyhtymä ja maataloutta tai metsätaloutta harjoittava yhtiö. 4.1.2016. Verohallinto. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.2.2016]. Saatavana: https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Lomakkeet/Yritys_ja_yhteisoasiakkaiden_lomakkeet/36_Yhtymaselvitys_kiinteistoyhtyma_ja_m%2811707%29

Yhtiöwiki 2015. Kokonaiskuvaus yhtiömuotoisesta maataloudesta Suomessa. [Verkkosivu]. [Viitattu 17.2.2016]. Saatavana: http://www.yhtiowiki.fi/doku.php?id=yhtiowiki:yhtioemuotoinen_maatalous_suomessa

Österman, P. 2007. Yritysmuodon valinta. Teoksessa: Enroth, A., Österman, P. & Harmoinen, T. (toim.) Maatilayrityksen yhtiöittäminen. Helsinki: ProAgria maa-seutukeskusten liitto. Sarja, Tieto tuottamaan 120, 6–17.

LIITTEET

Liite 1. Verolaskuri 2015

LIITE 1 Verolaskuri 2015

Verolaskuri_2015 - Excel Virva Alanen

Tiedosto Aloitus Lisää Sivun asettelu Kaavat Tiedot Tarkista Näytä Kerro Jakaminen

D31

Verolaskuri 2015					Hannu Viitala
		Yrittäjä	Puoliso	Yhteensä	Ohjeet:
Verot yht. €	0	0	0	0	
Ansiotulovero-%	0 %	0 %	0 %	0 %	
Maatalouden tulos					Verotusyhtymä?
tappio (ed.vuosilta)		Maatal. pääomatulo-os. euroina (€)			
Yritystulon jako					
Yrittäjäpuol. kesken	Yrittäjä	Puoliso	Yhteensä		
Pääomatulo-osuus	100 %	0 %	100 %		Jako: omistusos.
Ansiotulo-osuus	100 %	0 %	100 %		Jako: työmäärä
Pääomatulo-osuus	0	0	0		Pääomatulo-osuus
Ansiotulo-osuus	0	0	0		Ansiotulo-osuus
Jaettava yritystulo	0	0	0		
Metsätalous					
Puhdas pääomatulo			0		
Hankintatyön arvo			0		
Ansiotulot yhteensä	0	0	0		Ansiotuloa! raamattavuus- osuuden optimointi
Optimi	16 500	16 500			
Vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut					
esim. Myel-maksut			0		Maatalouden vai hlo-verotukseen?
	Kunnallisv.	Kirkollisv.	sh-maksu		
Veroprosentit	21,75	1,75	2,16		Maatalousyrittäjän sh- maksu määritetään Myel-työtulon perusteella
Myel-työtulo			0		
Väh. sv-maksussa					
Tarvittaessa voit huomioida esim. palkkatulojen vaikutuksen veroihin merkitsemällä ne seuraaviin kohtiin:					
	Henkilö 1	Henkilö 2	Yhteensä		
Palkkatulot			0		
Muut ansiotulot			0		
Pääomatulot			0		
Palkkatuloista tehtävät vähennykset					
AY-jäsenmaksut			0		
Työmatkat (km)			0		
Tulohankkimiskulut			0		
Vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut					
(enintään 5000 €)			0		vanennetaan veroista alijäämähyvityksenä
Asunto- ja opintolainan korkomenot			0		
Kotitalousvähennys			0		Kotona teetetyn työn kustannukset

Verolaskuri Vero 1 Vero 2 ...

Valmis 77 %